

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 18-19 grudnia 2018 na kierunku

Historia

prowadzonym na
Wydziale Humanistycznym
Uniwersytetu Szczecińskiego

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	14
Dobre praktyki	15
Zalecenia	17
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	16
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	16
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	32
Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	37
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	40
Dobre praktyki	40
Zalecenia	40
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	41
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	41
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	44
Dobre praktyki	44
Zalecenia	44
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	45
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	45
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	46
Dobre praktyki	46
Zalecenia	46
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	47
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	47
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	48
Dobre praktyki	48

Zalecenia	48
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	49
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	49
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	51
Dobre praktyki	51
Zalecenia	51
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	51
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	52
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	55
Dobre praktyki	56
Zalecenia	56
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	56
Załączniki:	57
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	57
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	58
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	59
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	80
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	80

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: - dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

Członkowie:

1. prof. dr hab. Dariusz Dolański, ekspert PKA
2. dr hab. Bożena Stawoska - Jundziłł, ekspert PKA
3. Michał Dzieciuch – ekspert ds. studenckich
4. mgr Marta Prusińska – ekspert pracodawca
5. mgr inż. Maciej Markowski, ekspert ds. postępowania oceniającego

1.2. Informacja o procesie oceny

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi dokonywała oceny programowej na kierunku *Historia*, prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Ocena kierunku została zainicjowana w związku z wpływem okresu poprzedniej pozytywnej oceny instytucjonalnej, wydanej przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej Uchwała Nr 312/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. i odbyła się zgodnie z przyjętym harmonogramem prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej na rok akademicki 2018/2019. Poprzednia ocena programowa kierunku *Historia* miała miejsce w 2007 roku i zakończyła się oceną pozytywną wydaną przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w dniu 13 marca 2008 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeglądu prac dyplomowych i egzaminacyjnych, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami i studentami ocenianego kierunku. Zespół Oceniający odbył również spotkanie z przedstawicielami Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, Kierunkowego Zespołu ds. Jakości i Programu Kształcenia, samorządu studenckiego oraz kół naukowych. Dokonano również wizytacji infrastruktury dydaktycznej Wydziału i Uczelni. Należy podkreślić, że władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Historia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych, Dyscyplina naukowa historia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia: 6 semestrów / 180 ECTS Studia II stopnia: 4 semestry / 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	studia I stopnia: – pomorskie dziedzictwo kulturowe, – archiwistyka; studiach II stopnia: – humanistyka cyfrowa, – muzealnictwo i bronioznawstwo, – nauczycielska.	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia : licencjat Studia II stopnia: magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	Studia I stopnia 48 Studia II stopnia 25	---
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia 1879 Studia II stopnia 860	---

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Studia I stopnia W pełni Studia II stopnia Zadowalająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego przedstawionymi w odpowiedzi na raport powizytacyjny ZO PKA za zasadne uznał podniesienie oceny w kryterium:

- 1 – *Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni* w odniesieniu do studiów II stopnia z „Zadowalającej” do „W pełni”,
- 2 - *Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia* w odniesieniu do obu poziomów studiów z „Zadowalającej” na „W pełni”
- 6 – *Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia* z „Zadowalającej” na „W pełni”.

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

W świetle złożonych wyjaśnień część z uwag i rekomendacji ZO PKA okazała się nieaktualna (np. dot. wyodrębnienia przedmiotu Psychologia ogólna i Pedagogika ogólna, liczby godzin lektoratów z języka obcego czy liczby egzaminów). Jednostka wykazała też, że wykonała już i wdrożyła większość kluczowych zaleceń omówionych podczas wizytacji i sformułowanych przez ZO PKA w raporcie powizytacyjnym. Dostosowano efekty uczenia się realizowane w ramach kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela do wymagań zawartych w ministerialnych standardach, przeformułowano efekty uczenia się dla praktyk zawodowych i wyodrębniono osobne efekty dla każdego ich etapu, przygotowano i wdrożono od semestru letniego 2018/2019 nowe standardy pisania prac dyplomowych na kierunku historia oraz wprowadzono procedury pozwalające na monitorowanie i weryfikowanie wyboru tematów prac dyplomowych, wyraźnie wskazano w sylabusach przedmiotów, które efekty uczenia się realizowane są podczas poszczególnych zajęć w ramach jednego przedmiotu, przygotowano nowe formularze zaliczania praktyk uwzględniające ocenę osiągnięcia efektów uczenia się. W świetle tych zmian należy stwierdzić, że usunięto najważniejsze uchybienia zdiagnozowane w kryteriach I i II przez ZO PKA. W mocy pozostaje jednak zalecenie wprowadzenia zajęć z nauk społecznych, do których przypisanych zostanie min. 5 punktów ECTS. Jednostka podjęła także działania zmierzające do zatrzymania negatywnego trendu spadku liczby studentów korzystających z programów wymiany międzynarodowej. Wprowadziła możliwość uczestniczenia w zajęciach z języka niemieckiego, wprowadziła zasadę organizacji min. dwa razy w roku spotkań ze studentami dot. oferty stypendiów zagranicznych oraz programu MOST oraz większej elastyczności w uznawaniu za równoważne przedmiotów realizowanych na innej uczelni. Wydział Humanistyczny dokonał też zmian, które – jak można przypuszczać – poprawią jakość funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Powołano nowy Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, rozszerzono jego kompetencje, precyzyjnie sformułowano zadania i sposoby działania. Zmiany w zarządzaniu uczelnią wywołane wdrożeniem nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce pozwoliły na wzmocnienie pozycji tego typu zespołów na uczelni. Skuteczność odmienionego systemu zapewniania jakości kształcenia na kierunku historia ocenić będzie można jednak dopiero po upływie dłuższego czasu, stąd ocena w kryterium 3 nie ulega zmianie.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejscowienie procesu kształcenia	W pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

- 1.1. Koncepcja kształcenia
- 1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów
- 1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Uniwersytet Szczeciński powstał w 1985 roku i od początku prowadzi kształcenie na kierunku *Historia*, który realizuje strategię uczelni, przewidującą kształcenie m.in. w ramach obszaru nauk humanistycznych. W koncepcji kształcenia odzwierciedlona jest społeczna misja uczelni, co wyraża się w kreowaniu przyszłych elit społeczeństwa obywatelskiego dzięki kształceniu studentów i doktorantów oraz włączaniu studentów do przedsięwzięć naukowych i organizacyjnych podejmowanych przez pracowników jednostki. Kolejny cel strategiczny uczelni to powiązanie kształcenia z potrzebami regionu we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, który realizowany jest w drodze konsultacji z jednostkami samorządu terytorialnego, uczelniami i szkołami, archiwami, bibliotekami oraz placówkami muzealnymi i ma przede wszystkim wyraz w uwzględnionej w planie studiów i zmieniającej się ofercie specjalności: na studiach I stopnia 1) *pomorskie dziedzictwo kulturowe* i 2) *archiwistyka* i na studiach II stopnia: 1) *humanistyka cyfrowa*, 2) *muzealnictwo i bronioznawstwo*, 3) *nauczycielska*. W przypadku specjalności nauczycielskiej koncepcja kształcenia uwzględnia także zmiany wynikające z reformy szkolnictwa i likwidacji gimnazjów. Jednostka zrezygnowała m.in z prowadzenia na II stopniu studiów specjalności *społeczno-samorządowej*. Od 2012 roku jednostka starając się łączyć realizację strategii uczelni w zakresie rozwoju badań naukowych oraz powiązania kształcenia z potrzebami rynku pracy prowadziła jednocześnie studia I stopnia na kierunku *Historia* na profilu ogólnoakademickim i praktycznym. Zebrane doświadczenia i dostrzeżony w wyniku wewnętrznej oceny brak istotnego zróżnicowania kompetencji absolwentów spowodował, że wstrzymano rekrutację na profil praktyczny, dla którego ostatni cykl kształcenia zakończył się w roku akademickim 2017/2018, a Rada Wydziału Humanistycznego podjęła w dniu 11 października 2018 roku uchwałę w sprawie zniesienia kształcenia na profilu praktycznym. Jednostka podejmując decyzję o pozostaniu tylko przy profilu ogólnoakademickim wzięła pod uwagę zarówno własny potencjał kadrowy, warunki prowadzenia studiów i przede wszystkim ugruntowaną doświadczeniem możliwość łączenia

przygotowania do prowadzenia badań naukowych w ramach kanonicznych modułów zajęć z praktycznymi kompetencjami zawodowymi uzyskiwanymi w ramach prowadzonych specjalności.

Tak więc koncepcja kształcenia i plany rozwoju kierunku wpisują się szczególnie w misję nadrzędną uczelni polegającą na jedności badań naukowych prowadzonych w jednostce i edukacji studentów. Dostrzec to można zarówno poprzez spektrum problemów podejmowanych w zespołach badawczych tworzonych przez pracowników jednostki, publikacje naukowe, których tematyka odpowiada treściom zajęć oraz efektom kształcenia na kierunku, jak i uwzględnienie w treściach programowych najnowszych wyników badań prowadzonych w innych ośrodkach w Polsce, ale także i za granicą (o czym szerzej w dalszych częściach raportu). Kontekst umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest szczególnie istotny w nadgranicznym i nadmorskim województwie zachodniopomorskim oraz otwartości granic Unii Europejskiej i ma swój wyraz głównie we współpracy z niemieckim środowiskiem historycznym (przede wszystkim obszaru Meklemburgii Pomorza Przedniego i Brandenburgii) i stałą obecność pracowników jednostki w lokalnym dyskursie dotyczącym dziedzictwa kulturowego i tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego, do którego włączani są także studenci.

Koncepcja kształcenia na kierunku *Historia* wywodzi się z polskich tradycji studiów historycznych, które w dużej mierze zostały uwzględnione w obowiązujących do 2012 roku standardach kształcenia i nie odbiega w istotny sposób od tego modelu, przy czym uwzględnia ona historyczną i współczesną, regionalną i transgraniczną specyfikę regionu, co wyraźnie uwidacznia się w treściach programowych.

W efekcie koncepcja kształcenia dla studiów I stopnia zakłada, że absolwent otrzymuje ogólne wykształcenie humanistyczne oraz wszechstronną wiedzę w zakresie historii Polski, historii powszechnej i dziejów Pomorza. Absolwenci powinni zostać wyposażeni w szerokie kompetencje, w tym podstawowe umiejętności badawcze, pozwalające na samodzielną analizę i opracowanie różnego rodzaju źródeł i tekstów kultury oraz wiedzę z zakresu historii politycznej, społecznej i gospodarczej w poszczególnych epokach historycznych. Zakres wykształcenia absolwenta bezpośrednio związany z dyscypliną naukową historia zostaje poszerzony w istotny sposób dzięki uczestnictwu w wybieranych w trakcie studiów specjalnościach. Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne zdobyte w trakcie studiów powinny pozwolić absolwentowi *Historii* ubiegać się o przyjęcie na studia II stopnia, jak i o zatrudnienie w placówkach archiwalnych, muzealnych, kulturalnych, zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego oraz organach administracji państwowej i samorządu lokalnego. Dzięki studiom II stopnia, absolwent powinien posiadać rozszerzone umiejętności i wiedzę

uzyskaną na studiach I stopnia, tak w zakresie ogólnego wykształcenia humanistycznego, jak i specjalistycznego – historycznego. Absolwent powinien uzyskać gruntowną wiedzę w zakresie wybranej specjalności naukowej oraz wszechstronne umiejętności badawcze. Zakres wykształcenia absolwenta powinien pozwalać na podjęcie pracy w archiwach, wydawnictwach, szkołach objętych systemem oświaty oraz prowadzenie badań naukowych pod opieką promotora na studiach doktoranckich w zakresie historii oraz pokrewnych nauk społecznych i humanistycznych. Zasób uzyskanych umiejętności, sprawności i wiedzy, poszczególnych specjalności powinien umożliwić absolwentowi pełnienie roli animatora badań historycznych i popularyzatora tradycji oraz dziedzictwa kulturowego w środowiskach lokalnych, jak również funkcji związanych z analizą danych w oparciu o nowoczesne techniki. Zdobyte kwalifikacje powinny sprzyjać także uzyskaniu zatrudnienia w organach administracji państwowej i samorządowej, odpowiedzialnych za sprawy dziedzictwa kulturowego, a także w muzeach, bibliotekach oraz innych instytucjach sprawujących opiekę nad dziedzictwem narodowym. Koncepcja kształcenia na studiach I i II stopnia odnosząc się do zdobywania przez studentów umiejętności i kompetencji społecznych związanych z prowadzeniem badań naukowych, nie definiuje jednak ich zaawansowania właściwego dla każdego stopnia kwalifikacji, co skutkuje – zwłaszcza na studiach I stopnia – częściowym brakiem spójności między kierunkowymi efektami kształcenia a przyjętym modelem pracy dyplomowej (szerzej w kryterium 1.3 i 2.3).

1.2.

W jednostce są prowadzone badania naukowe w dyscyplinie historia, są one kompleksowe i różnorodne, ponieważ dotyczą zarówno historii Polski, jak i historii powszechnej we wszystkich epokach historycznych, w szerokim zakresie problematyki poprzez historię polityczną, społeczną, gospodarczą, kultury itd. Ich wyróżnikiem jest istotna koncentracja na badaniach nad przeszłością Pomorza Zachodniego, historii państw basenu Morza Bałtyckiego oraz stosunków polsko-niemieckich. Problematyka ta szeroko podejmowana jest w programie studiów, bowiem m.in. w aspekcie każdej epoki historycznej przewidywany jest odrębny przedmiot dotyczący historia Pomorza Zachodniego, co pozwala także włączyć studentów bezpośrednio w prowadzone w jednostce badania naukowe. Zakres prowadzonych w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych badań zapewnia tym samym możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku i realizacji programu studiów, w tym w szczególności efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Badania prowadzone w jednostce przekładają się na koncepcję kształcenia przede wszystkim we

– wspomnianym już – szerokim uwzględnieniu w programie studiów problematyki regionalnej i tym samym transgranicznej. Prowadzone w jednostce badania, ze względu na specyfikę Pomorza Zachodniego, nie byłyby możliwe bez uwzględnienia osiągnięć naukowych w krajach ościennych, co przekłada się jednocześnie na umiędzynarodowienie procesu kształcenia zarówno w bieżącej realizacji programu studiów, jak i w planach jego rozwoju.

1.3.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały przyjęte *Uchwałą nr 52/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 5 lipca 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Szczecińskim* i przypisane do obszaru nauk humanistycznych dla profilu ogólnoakademickiego. Kierunek został przyporządkowany studiów do dziedziny nauk humanistycznych i dyscypliny naukowej historia. Przyporządkowanie to jest właściwe, bowiem kierunkowe efekty kształcenia zakładają uzyskanie przez studentów wiedzy z zakresu wszystkich epok historycznych i zróżnicowanych obszarów tematycznych (historia gospodarcza, społeczna itd.), jak i kompetencji badawczych związanych z warsztatem naukowym historyka. Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów I stopnia pozwalają na opanowanie właściwej terminologii oraz uporządkowanej i szczegółowej wiedzy w dyscyplinie naukowej historia w powiązaniu z dyscyplinami naukowymi z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych, których obecność istotna jest w perspektywie badawczej historyka. Na studiach II stopnia kierunkowe efekty kształcenia zakładają posiadanie pogłębionej, uporządkowanej wiedzy z zakresu historii prowadzącej do specjalizacji w różnych obszarach badań historycznych.

W zbiorze efektów kształcenia na studiach I stopnia uwzględniono efekty związane z pogłębioną wiedzą, umiejętnościami badawczymi oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej w zakresie dyscypliny naukowej historia i nauk humanistycznych. Odnoszą się one do znajomości metod badawczych i narzędzi warsztatu historyka, rozumienia relacji między historią a pokrewnymi dyscyplinami naukowymi, umiejętności stosowania metod badawczych, analizy źródeł, stosowania aparatu naukowego, a także aspektów etycznych związanych z prowadzeniem badań. W przypadku tej grupy efektów występuje jednak dysonans między koncepcją kształcenia, przewidującą wyposażenie studenta w podstawowe umiejętności badawcze, a sformułowaniem efektu K_U07, który zakłada wyższe niż podstawowe umiejętności krytycznej analizy źródeł historycznych i ich interpretacji.

Niemniej tak sformułowane kierunkowe efekty kształcenia pozwalają przygotować studentów do prowadzenia badań naukowych podczas studiów I stopnia, a poprzez ich

pogłębienie na studiach II stopnia umożliwić uczestnictwo w działalności badawczej.

Kierunkowe efekty kształcenia i powiązane z nimi efekty na poziomie modułów zajęć przewidują także nabycie umiejętności w zakresie języków obcych z uwzględnieniem języka specjalistycznego na poziomie B2 ESOKJ na studiach I stopnia i B2+ na studiach II stopnia.

Efekty kształcenia zdefiniowane dla modułów zajęć tworzących program studiów są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, stanowiąc ich uszczegółowienie, zachowując przy tym często ogólny i generyczny charakter. Jednostka stosuje rozwiązanie polegające na formułowaniu efektów kształcenia wspólnych dla całego modułu zajęć, w skład którego wchodzi przedmioty o zróżnicowanej problematyce (np. w skład modułu historii średniowiecznej wchodzi 1) historia powszechna /wykład i ćwiczenia/, 2) historia Polski /wykład i ćwiczenia/ oraz 3) historia Pomorza /wykład/), dla których te modułowe efekty kształcenia nie są uszczegóławiane, co nie pozwala na identyfikację specyficznych dla tych przedmiotów uzyskiwanych przez studentów efektów kształcenia. Na przykład do efektu KW_01: „posiada zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu historii, w której w zdobywaniu za punkt wyjścia przyjęć należy ogólną wiedzę historyczną na poziomie 4 KRK” w module *historia średniowieczna* odnoszą się dwa efekty z zakresu wiedzy: 02.: „Student opisuje genezę i rozwój zasadniczych form ustrojowych średniowiecza; feudalizmu i społeczeństwa stanowego” i 03.: „Student charakteryzuje czynniki rozwoju gospodarczego w rolnictwie, rzemiośle i handlu”. Oba te efekty możliwe są do realizacji w ramach jednego z wymienionych przedmiotów, jak i w ramach każdego z nich, w jakiejś skonkretyzowanej części. Przytoczone tu efekty modułowe wskazują także na często występujący problem niewłaściwego ich formułowania, oba efekty zostały zakwalifikowane jako efekty kształcenia z obszaru wiedzy, odnoszą się do właściwego efektu kierunkowego, ale dotyczą umiejętności opisywania i charakteryzowania określonych procesów historycznych. Czasami efekty z grupy kompetencji społecznych opisywane są w kategoriach umiejętności, jak np. przewidziany dla praktyki archiwalnej efekt 10: „student potrafi wykonywać wszelkie prace archiwalne i obsłużyć użytkownika w pracowni naukowej archiwum”.

Plan studiów I i II stopnia ocenianego kierunku przewiduje praktykę zawodową na wszystkich specjalnościach, dla każdej z nich sformułowano odrębne efekty kształcenia. Ich wspólną cechą jest obecność efektów kształcenia dotyczących teoretycznej wiedzy, którą student powinien uzyskać na zajęciach prowadzonych w uczelni, by wykorzystać ją podczas wykonywania określonych zadań. Wiedza ta przewidziana jest w modułach zajęć poprzedzających praktykę w planie studiów. Efekty kształcenia dotyczące umiejętności i kompetencji społecznych sformułowane są czasem w sposób zbyt ogólny i nie zawsze w pełni korespondujący z celem

praktyki. Na przykład celem praktyki na specjalności *muzealnictwo i bronioznawstwo* jest wdrożenie praktycznej wiedzy nabytej podczas zajęć oraz zapoznanie z celami, zasadami i możliwościami funkcjonowania muzeów historycznych w Polsce, a tymczasem jeden z efektów kształcenia odnosi się do umiejętności badawczych w zakresie integrowania wiedzy z różnych humanistycznych dyscyplin naukowych, posługiwania się ujęciami teoretycznymi i paradygmatami badawczymi w zakresie muzealnictwa i bronioznawstwa. Wskazana praktyka odbywa się w trzech osobno zaliczanych etapach w różnych semestrach studiów, dla których sformułowano wspólne efekty kształcenia. Tak więc te same efekty kształcenia są uzyskiwane przez studentów trzykrotnie, nie wskazano na oczekiwany progres lub zakres ich realizacji dla każdego etapu osobno.

Koncepcja studiów I stopnia nie przewiduje przygotowania do zawodu nauczyciela. Na studiach II stopnia przewidziano generyczne efekty kierunkowe, które można powiązać z przygotowaniem do zawodu nauczyciela (np. KW_01: „posiada pogłębioną, rozszerzoną i uporządkowaną wiedzę z zakresu historii prowadzącą do specjalizacji w wybranych obszarach badań historycznych oraz zaawansowaną wiedzę kierunkową ze sfery działalności edukacyjnej”). Jednostka nie sformułowała efektów kształcenia dla całego modułu specjalności, lecz dla składających się na nią pojedynczych przedmiotów lub modułów, w skład których wchodzi kilka przedmiotów, a także praktyk zawodowych. Efekty te powiązane są z kierunkowymi efektami kształcenia, ale nie są spójne z ogólnymi i szczegółowymi efektami kształcenia sformułowanimi w *standardach kształcenia nauczycieli*. Jednostka sformułowała wspólne efekty kształcenia dla przedmiotów *psychologia ogólna* i *pedagogika ogólna* w ramach modułu *ogólne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne*. W zakresie wiedzy odnoszą się one do 1) pogłębionej wiedzy o metodach i problemach badań wybranych dziedzin psychologii i ich zastosowania w działalności edukacyjnej 2) rozumienia interdyscyplinarnych powiązań psychologii i rozumienia zastosowania narzędzi innych dyscyplin badawczych w pracy nauczyciela historii, 3) pogłębionej i uporządkowanej wiedzy z zakresu pedagogiki ogólnej, procesów poznawczych oraz funkcjonowania człowieka i 4) znajomości podstawowych pojęć pedagogicznych. Tak sformułowane efekty dla wszystkich przedmiotów realizujących przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne nie przewidują realizacji sformułowanych w standardach kształcenia efektów związanych z wiedzą psychologiczno-pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów rozwoju, socjalizacji, wychowania i nauczania – uczenia się w tym m.in. 1) wiedzą na temat cyklu życia, zarówno w aspekcie biologicznym, jak i psychologicznym oraz społecznym, 2) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego, 3) głównych środowisk wychowawczych i specyfiki procesów w nich

zachodzących; 4) podmiotów działalności pedagogicznej (dzieci, uczniów, rodziców i nauczycieli) i partnerów szkolnej edukacji (np. instruktorów harcerskich) oraz specyfiki funkcjonowania dzieci i młodzieży w kontekście prawidłowości i nieprawidłowości rozwojowych. Podobnymi wadami obciążane są efekty kształcenia sformułowane dla umiejętności i kompetencji społecznych, które nie przenoszą efektów kształcenia zdefiniowanych w *Standardach kształcenia nauczycieli*. Identycznie z efektami dla modułu *ogólne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne* (z pominięciem znajomości pojęć pedagogicznych) zostały sformułowane w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych efekty kształcenia dla modułu *przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do nauczania na II, III, IV etapie edukacyjnym*, które nie wskazują na specyficzny zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odpowiadających każdemu z tych etapów. Także efekty kształcenia dla przedmiotu *podstawy dydaktyki* nie są sformułowane prawidłowo, ponieważ w zakresie wiedzy uszczegółowione są do nauczania przedmiotu historia, a w zakresie umiejętności odnoszą się do samodzielnego zdobywania wiedzy i umiejętności badawczych z wykorzystaniem nowoczesnych technik pozyskiwania i analizowania informacji oraz interpretacji i prezentacji w przejrzystej formie zebranych informacji oraz krytycznej oceny stanu wiedzy z zakresu dydaktyki. Zakładane kompetencje społeczne to: 1) przekonanie o wadze zachowania w sposób profesjonalny i przestrzeganie zasad etyki zawodowej, 2) świadomość potrzeby ciągłego pogłębiania wiedzy z zakresu dydaktyki i gotowość do podejmowania wyzwań zawodowych, kreatywność i wytrwałość. Efekty kształcenia z grupy umiejętności i kompetencji społecznych zostały sformułowane identycznie dla przedmiotu *dydaktyka historii dla II etapu edukacyjnego i szkół ponadpodstawowych*. W sumie dla kształcenia w zakresie dydaktyki nie zostały przeniesione ze standardów kształcenia nauczycieli umiejętności w zakresie 1) oceny przydatności typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań dydaktycznych, związanych z odpowiednimi etapami edukacyjnymi; 2) doboru i wykorzystania dostępnych materiałów, środków i metod pracy w celu projektowania i efektywnego realizowania działań dydaktycznych oraz wykorzystywania nowoczesnych technologii do pracy dydaktycznej; 3) umiejętności pracy z uczniami, indywidualizowania zadań i dostosowywania metod i treści do potrzeb i możliwości uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz zmian zachodzących w świecie i w nauce; 4) umiejętności pracy w zespole, pełnienia różnych ról; podejmowania i wyznaczania zadań; umiejętności organizacyjnych pozwalających na realizację działań dydaktycznych; 5) umiejętności współpracy z innymi nauczycielami, pedagogami i rodzicami uczniów. W zakresie kompetencji społecznych efekty kształcenia

zostały sformułowane w sposób generyczny, który umożliwia realizację efektów wskazanych standardach, ale tego nie gwarantuje.

Efekty kształcenia sformułowane dla praktyki pedagogicznej i praktyki dydaktycznej odnoszą się do zakresu treści programowych, które dla praktyk określają standardy.

Kierunkowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały. Opinię tę w mniejszym stopniu można odnieść do efektów sformułowanych na poziomie modułów zajęć, które jak wskazują podane wyżej przykłady są sformułowane w sposób generyczny, często nieprawidłowo ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych (student wie, potrafi, rozumie lub jest gotów do), w wyniku czego nie zawsze jest możliwa ocena sprawdzenia stopnia osiągnięcia tych efektów przez studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka opracowała na kierunku zgodną ze strategią Uniwersytetu Szczecińskiego koncepcję kształcenia, która poprzez oferowane specjalności odpowiada potrzebom rynku pracy, zakładając wyposażenie studentów w charakterystyczne dla kierunków humanistycznych kompetencje miękkie, wzmocnione o zakres kompetencji specjalistycznych, wynikających z wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych nabywanych podczas ogólnokierunkowych i specjalistycznych treści programowych.

Koncepcja kształcenia ocenianego kierunku odpowiada badaniom prowadzonym w jednostce oraz umożliwia umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Badania te obejmują problematykę historii Polski i powszechnej we wszystkich epokach historycznych w szerokim zakresie problematyki.

Jednostka przyjęła spójne z koncepcją kształcenia kierunkowe efekty kształcenia, które zostały prawidłowo przypisane do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych i dyscypliny naukowej historia. Kierunkowe efekty kształcenia zakładają uzyskanie pogłębionej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej w zakresie dyscypliny naukowej historia i nauk humanistycznych i pozwalają przygotować studentów do prowadzenia badań naukowych podczas studiów I stopnia, a poprzez ich pogłębienie na studiach II stopnia umożliwić uczestnictwo w działalności badawczej. W przypadku studiów I stopnia występuje jednak dysonans między koncepcją kształcenia, przewidującą wyposażenie studenta w podstawowe umiejętności badawcze, a założeniem w kierunkowych efektach kształcenia wyższych niż podstawowe umiejętności krytycznej analizy źródeł historycznych i ich interpretacji.

Efekty kształcenia przewidują także na studiach I i II stopnia nabycie umiejętności

posługiwania się językiem obcym na poziomie odpowiednio B2 i B2+ ESOKJ.

Kierunkowe efekty kształcenia sformułowane są w sposób jasny i umożliwiający ich weryfikację. Sposób konstruowania sylabusu dla całego modułu zajęć, składającego się z kilku przedmiotów powoduje jednak, że efekty sformułowane na tym poziomie mają charakter generyczny, często też nie są one prawidłowo sformułowane w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wspólną cechą efektów kształcenia sformułowanych dla praktyk zawodowych jest oczekiwanie osiągnięcia podczas ich przebiegu teoretycznej wiedzy, którą student powinien uzyskać na zajęciach prowadzonych w uczelni, by wykorzystać ją podczas wykonywania określonych zadań praktycznych. Efekty kształcenia dotyczące umiejętności i kompetencji społecznych sformułowane są czasem w sposób zbyt ogólny i nie zawsze w pełni korespondujący z celem praktyki. Jednostka nie sformułowała odrębnych efektów kształcenia dla każdej z części wieloetapowych praktyk.

Koncepcja kształcenia przewiduje przygotowanie do zawodu nauczyciela. Sformułowane dla modułów zajęć specjalności nauczycielskiej efekty kształcenia odnosząc się do kierunkowych efektów kształcenia, nie są spójne z ogólnymi i szczegółowymi efektami kształcenia sformułowanymi w standardach kształcenia nauczycieli, nie odpowiadają znacznej części z nich. Efekty kształcenia sformułowane dla praktyki pedagogicznej i praktyki dydaktycznej odnoszą się do zakresu treści programowych określonych dla praktyk w ministerialnych standardach.

Na ocenę zadowalającą dla studiów II stopnia w kryterium 1 zaważyło nieuwzględnienie w efektach kształcenia sformułowanych dla modułów zajęć przygotowujących do zawodu nauczyciela wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia sformułowanych w *Standardach kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela*.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Dostosowanie efektów kształcenia realizowanych w ramach przygotowania do zawodu nauczyciela do wymagań *Standardów kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela*.
2. Sformułowanie precyzyjnych i zrozumiałych efektów kształcenia na poziomie każdego przedmiotu wchodzącego w skład modułu zajęć oraz dla każdej części wieloetapowych praktyk zawodowych.
3. W przypadku efektów kształcenia sformułowanych dla praktyk zawodowych skoncentrowanie się na efektach z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.

4. Uzgodnienie koncepcji kształcenia i kierunkowych efektów kształcenia w zakresie umiejętności związanych z krytyczną analizą źródeł historycznych i ich interpretacją.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Programy studiów I i II stopnia dla kierunku *Historia* został przyjęty uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 26 września 2012 roku i kilkakrotnie ulegał zmianom, które wynikały z potrzeby dostosowania do nowych norm prawnych oraz wprowadzenia nowych specjalności. Ostatnie modyfikacje programu studiów I stopnia wprowadzono 11 maja 2017 roku dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2017/2018, a studiów II stopnia w dniu 27 czerwca 2017 roku dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2018/2019. Programy te przedstawiono do oceny PKA.

Studia I stopnia trwają sześć semestrów; ich program obejmuje 1879 godzin zajęć bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów i 180 ECTS. Zawiera on:

- a) moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów, którym przypisano 127 ECTS, czyli 70,55% liczby punktów ECTS przypisanych do kierunku, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych. Zaliczono do nich wszystkie moduły zajęć powiązane z dyscypliną naukową historia, w tym seminarium dyplomowe oraz język łaciński;
- b) moduły zajęć do wyboru, którym przypisano 76 ECTS, czyli 42,22% liczby ECTS przypisanych do kierunku. Składają się na nie specjalności, język obcy, wykład monograficzny, moduły monograficzne i seminarium dyplomowe;
- c) zajęcia z języka obcego (do wyboru: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki lub rosyjski) w wymiarze 90 godzin, którym przypisano 7 ECTS.
- d) zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze 30 godzin.

W programie studiów I stopnia nie uwzględniono zajęć z obszaru nauk społecznych, którym należy przyporządkować minimum 5 ECTS, a których obecność przewidziano w kierunkowych efektach kształcenia. Treści z zakresu nauk społecznych są częściowo uwzględniane w różnych modułach zajęć, ale nie jest możliwe wyodrębnienie dla nich punktów ECTS.

Studia II stopnia trwają cztery semestry; ich program obejmuje 860 godzin zajęć bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów i 120 ECTS. Zawiera on:

- a) moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów, którym przypisano 80 ECTS, czyli 66,66% liczby punktów ECTS przypisanych do kierunku, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych. Zaliczono do nich wszystkie moduły zajęć powiązane z dyscypliną naukową historia, z których większość dotyczy problemów metodologii i teorii historii, warsztatu historycznego i interpretacji źródeł, w tym seminarium dyplomowe;
- b) moduły zajęć do wyboru, którym przypisano 70 ECTS, czyli 58% liczby ECTS przypisanych do kierunku. Składają się na nie specjalności, język obcy, przedmiot do wyboru w języku obcym, wykład monograficzny i seminarium dyplomowe;
- c) zajęcia z języka obcego (do wyboru: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki lub rosyjski) w wymiarze 30 godzin, którym przypisano 2 ECTS. Zajęcia te wspierane są wykładem do wyboru w języku obcym w wymiarze 15 godzin, któremu przypisano 1 ECTS.

W programie studiów II stopnia nie uwzględniono zajęć z obszaru nauk społecznych, którym należy przyporządkować minimum 5 ECTS, a których obecność przewidziano w kierunkowych efektach kształcenia. Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia treści z zakresu nauk społecznych są częściowo uwzględniane w różnych modułach zajęć, ale nie jest możliwe wyodrębnienie dla nich punktów ECTS.

Zarówno na studiach I jak i II stopnia zostały poprawnie wyodrębnione główne jednostki dydaktyczne. Na studiach I stopnia w pierwszym semestrze realizowane są zajęcia ogólnohumanistyczne i od drugiego semestru wprowadzane są specjalistyczne przedmioty odpowiadające poszczególnym epokom historycznym w porządku chronologicznym. Zasada porządku chronologicznego nie jest jednak konsekwentnie przestrzegana w przypadku monograficznych modułów do wyboru. Na przykład już w pierwszym semestrze studiów studenci otrzymują ofertę, na którą składa się m.in. *historia komunistycznej partii Polski (1918-1938)* i *sytuacja społeczna na Pomorzu Zachodnim po II wojnie światowej*. Oferta ta wprowadzona jest przed rozpoczęciem zajęć kursowych z historii XX wieku, która w planie

studiów ujęta jest dopiero w semestrze piątym. Właściwsze więc byłoby jej umieszczenie równoległe z tymi zajęciami lub w semestrze szóstym, problematyka wskazanych zajęć do wyboru uszczegóławia bowiem treści programowe odpowiednich modułów kursowych. Tego typu wątpliwości nie wzbudza program studiów II stopnia, który skoncentrowany jest głównie na treściach związanych z interpretacją źródeł historycznych, warsztatem naukowym historyka i problemami teorii i metodologii historii oraz oferuje moduły monograficzne, nie wymagające merytorycznego i chronologicznego następstwa.

Zastrzeżenia budzi wymiar godzin lektoratów na studiach I stopnia. Zajęcia te odbywają się przez dwa semestry w wymiarze 30 i 60 godzin w semestrze. Według Cambridge Assessment English przyznającego certyfikaty językowe Cambridge English First (poziom B2 ESOKJ) wymiar zajęć dla osób, które uczą się języka angielskiego na odpowiadającym maturze poziomie B1 ESOKJ powinien wynosić 350-400 godzin i dodatkowo 100-200 godzin zajęć kontaktowych, by dojść do poziomu B2. Biorąc pod uwagę te wzorce studenci, którzy zdali egzamin maturalny z języka obcego na 30% poziomie podstawowym nie mają możliwości osiągnięcia poziomu B2 w ciągu 90 godzin kontaktowych, a przyjęte w jednostce zasady rekrutacji nie określają wymagań związanych z minimalnym poziomem znajomości języka obcego. Na studiach II stopnia na kształcenie w zakresie języka obcego przeznaczono 30 godzin zajęć kontaktowych i 3 ECTS, co umożliwi osiągnięcie studentom poziomu B2+ ESOKJ, przy założeniu posiadania przez nich kwalifikacji wstępnych na poziomie B2.

Sumaryczna liczba godzin zajęć i przyporządkowanych im punktów ECTS na studiach I i II stopnia umożliwia osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia. Zgodnie z *Raportem samooceny* liczba punktów ECTS przypisanych do zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach I stopnia w zależności od specjalności wynosi 102, 28-102,48 punktów ECTS i na studiach II stopnia 60,24-74,28. Jednakże analiza planu studiów i wyliczenia nakładu pracy studenta w sylabusach przedmiotów wskazuje, że nie zawsze jest on prawidłowo skalkulowany. Przede wszystkim plan studiów nie podaje wymiaru godzinowego praktyk zawodowych, przyporządkowując im 2 ECTS, co odpowiada 50-60 godzinom pracy studenta. Godzinowy wymiar praktyki na specjalności *pomorskie dziedzictwo kulturowe* odpowiada tej kalkulacji, ale w przypadku praktyki na specjalności *archiwistyka* przedstawiono dwa sylabusy, jeden w zbiorze wszystkich sylabusów dla kierunku, a drugi przekazany przez opiekuna praktyk. Według pierwszego z nich wymiar praktyk na tej specjalności wynosi 50 godzin, a według drugiego 120 godzin, co odpowiada 4-5 ECTS. Praktyki na obu specjalnościach studiów I stopnia zgodnie z programem studiów trwają cztery tygodnie, co odpowiada 20 dniom roboczym. Zakładając, że student spędza w zakładzie

pracy co najmniej 6 godzin dziennie, to jej wymiar powinien wynosić właśnie 120 godzin. Na studiach II stopnia praktyki zawodowe – poza specjalnością nauczycielską – trwają trzy miesiące i rozłożone są na trzy semestry, a przypisano im łącznie 5 ECTS. Kalkulacja nakładu pracy studenta obciążona jest więc podobnymi wadami, jak w przypadku studiów I stopnia.

Plan studiów został opracowany w taki sposób, że składa się z modułów w skład, których wchodzi pojedyncze przedmioty, którym przypisano punkty ECTS. Np. modułowi *historia starożytna* w wymiarze 150 godzin przyporządkowano 17 ECTS i składa się on z trzech przedmiotów: 1) *historia starożytna Bliskiego Wschodu* (w.: 30h, ćw.: 30 h/ 7 ECTS), 2) *historia Grecji i Rzymu* (w.: 30h, ćw. : 30 h/ 7 ECTS) 1) *prahistoria ziem polskich* (w.: 30h/ 3 ECTS). Dla całego modułu przygotowano wspólny sylabus, bez podziału na przedmioty, dla którego wyliczono łączny nakład pracy studenta, który wynosi 425 godzin, w tym 150 godzin kontaktowych w postaci zajęć dydaktycznych, udziału w konsultacjach – 30 godzin i zdawania egzaminu lub zaliczania – 8 godzin, co w sumie daje 188 godzin, i stanowi 44,23% nakładu pracy studenta w tym przedmiocie. Nakład pracy dla tego modułu został wyraźnie przeszacowany. Zakłada on np., że każdy student w trakcie semestru studiów spędzi na konsultacjach średnio 1 godzinę tygodniowo i średnio dla każdego przedmiotu wchodzącego w skład modułu 2,5 godziny na egzaminie lub formie zaliczenia w obecności nauczyciela akademickiego poza godzinami zajęć. Podobnymi wadami obciążona jest kalkulacja nakładu pracy studentów w innych modułach.

Na studiach I stopnia ok. 55% zajęć prowadzona jest w formach aktywizujących, a na studiach II stopnia ok. 60%, przy czym zajęcia z języków obcych prowadzone są w formie lektoratów, seminaria dyplomowe w formie seminariów, w przypadku zajęć prowadzonych w formie wykładów i ćwiczeń, proporcje między tymi formami rozkładają się równomiernie. Realna liczba studentów w grupach wykładowych wynosi maksymalnie 22 osoby (cały rok), podobnie w grupach ćwiczeniowych i lektoratowych oraz 2-3 osoby w grupach seminaryjnych na studiach I i II stopnia. Liczba studentów przypisana do poszczególnych form zajęć oraz proporcje między liczbą godzin przypisanych poszczególnym formom umożliwiają osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia.

W planie studiów I stopnia do semestru szóstego przypisano praktyki zawodowe. Praktyki na obu specjalnościach zgodnie z programem studiów powinny trwać cztery tygodnie, przy czym jedna z wersji sylabusu dla praktyki na specjalności archiwistycznej wskazuje, że jest to osiem tygodni. Na specjalności *archiwistyka* odbywają się one w instytucjach archiwalnych, a na specjalności *pomorskie dziedzictwo kulturowe* w instytucjach zajmujących się przeszłością Pomorza. Praktyki zostały uwzględnione także w planie studiów II stopnia w łącznym czasie

trwania trzech miesięcy po jednym miesiącu w semestrach: pierwszym, drugim i trzecim. Na specjalności *humanistyka cyfrowa* odbywają się one w instytucjach lub firmach zajmujących się przetwarzaniem, opracowywaniem bądź dostarczaniem danych o charakterze bieżącym lub archiwalnym, na specjalności *muzealnictwo i bronioznawstwo* w placówkach muzealnych, izbach pamięci, instytucjach ochrony dóbr kultury, ale także w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, w której praktyki w roku akademickim 2016/2017 odbyła większość studentów.

Sylabusy dla praktyk zawodowych nie wskazują na treści programowe ani zakres czynności, które powinny zrealizowane podczas ich trwania, w związku z czym jednostka przygotowała odpowiednie ramowe programy praktyk. W przypadku praktyki archiwalnej na studiach I stopnia odpowiada on efektom kształcenia dla niej sformułowanym, choć nie przewiduje zadań związanych bezpośrednio z realizacją efektów kształcenia z zakresu kompetencji społecznych, które w założeniu kształtowane są niejako automatycznie poprzez uczestnictwo w praktyce. Wskazane wyżej miejsca odbywania praktyk umożliwiają realizację ujętych w programie treści. W przypadku specjalności *bronioznawstwo i muzealnictwo* program praktyk nie zawiera czynności odnoszących się do realizacji części efektów kształcenia dla nich sformułowanych, np. w tym wskazanego już w kryterium 1.3. efektu odnoszącego się do umiejętności badawczych w zakresie integrowania wiedzy z różnych humanistycznych dyscyplin naukowych, posługiwania się ujęciami teoretycznymi i paradygmatami badawczymi w zakresie muzealnictwa i bronioznawstwa. Program praktyk, przewiduje jednocześnie takie treści jak zapoznanie się z organizacją muzeum, z jego strukturą wewnętrzną i miejscem w strukturze muzealnictwa w Polsce, etapami tworzenia ekspozycji, tworzeniem terminarza imprez, ofertą edukacyjną itd., które nie są możliwe do realizacji w Komendzie Wojewódzkiej Policji. Jednocześnie praktyka ta realizowana i zaliczana jest w trzech semestrach, dla których przygotowano jeden wspólny program. Nie wskazuje on na zakres czynności, który w ramach każdego etapu powinien zostać wykonany lub ewentualny progres w umiejętnościach i kompetencjach społecznych.

Dla pozostałych praktyk (praktyki realizowane dla specjalności nauczycielskiej zostały opisane w kontekście realizacji *Standardów kształcenia nauczycieli*) nie sformułowano ramowych programów.

Wymiar praktyk został następująco określony w programie studiów i sylabusach na studiach I stopnia na specjalności:

- 1) *archiwistyka* – cztery tygodnie i 43 godziny w zakładzie pracy lub osiem tygodni i 120 godzin w zakładzie pracy,
- 2) *pomorskie dziedzictwo kulturowe* – cztery tygodnie i 43 godziny w zakładzie pracy

oraz na studiach II stopnia:

- 1) *humanistyka cyfrowa* – trzy miesiące i 120 godzin w zakładzie pracy z podziałem na trzy semestry,
- 2) *muzealnictwo i bronioznawstwo* – trzy miesiące i 70 godzin w zakładzie pracy z podziałem na trzy semestry.

Oznacza, to – przy założeniu, że w miesiącu jest 20 dni roboczych – że studenci przebywają dziennie w zakładzie pracy 1-3 godziny dydaktyczne, czyli niewiele więcej niż maksymalnie 2 godziny zegarowe. Takie rozplanowanie praktyk nie pozwala studentom podjąć w sposób efektywny czynności zawodowych, chyba że praktyki odbywają się w ciągu 1-2 dni w tygodniu. Jednak w obu przypadkach studenci wizytują zakład pracy i nie mają możliwości codziennego funkcjonowania w warunkach aktywności zawodowej.

Zajęcia na ocenianym kierunku planowane są od poniedziałku do piątku, przy czym studenci każdego roku mają zapewniony co najmniej jeden dzień wolny od zajęć w uczelni. Dzienny wymiar zajęć nie przekracza ośmiu godzin dydaktycznych oddzielonych dziesięciominutowymi przerwami. Zdarzają się jednak przerwy obejmujące 3-4 godziny dydaktyczne. Rozkład zajęć obejmuje także zajęcia z jednego przedmiotu z tą samą grupą studentów, w tej samej formie, prowadzone przez tego samego nauczyciela akademickiego, które są skomasowane w ciągu jednego dnia w czterogodzinne bloki.

Treści programowe przewidziane w procesie kształcenia, odpowiadają kierunkowym efektom kształcenia, w tym treści związane z uzyskaniem kompetencji w zakresie języka obcego. Treści programowe oferowane w ramach zajęć kierunkowych odpowiadają obszarowi nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie historia. Umożliwiają studentom studiów I stopnia uzyskanie wiedzy z zakresu historii Polski i powszechnej od czasów najdawniejszych po współczesność, odnoszącej się do różnych zakresów działalności ludzkiej i studentom studiów II stopnia - pogłębianie jej w ramach modułów monograficznych. Odpowiadają one najnowszym osiągnięciom naukowych i w zakresie historii Pomorza Zachodniego, stosunków polsko-niemieckich i historii krajów basenu Morza Bałtyckiego są ściśle powiązane z badaniami prowadzonymi w jednostce. Także treści programowe oferowanych specjalności na studiach I i II stopnia (poza praktykami zawodowymi) odpowiadają zakresowi specjalizacji i powiązane są z zakresem badań prowadzonych w jednostce. Treści te są kompleksowe i różnorodne i zapewniają możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku, przy czym treści programowe realizowane na specjalności nauczycielskiej zostały opisane w kontekście realizacji *Standardów kształcenia nauczycieli*.

Metody kształcenia wykorzystywane do realizacji efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych opisane są w sylabusie przedmiotu. Stosuje się różnorodne metody kształcenia, które przynależą do grupy metod podających, problemowych, eksponujących, programowanych, praktycznych (w zależności od formy zajęć), w szczególności: wykład problemowy z prezentacją multimedialną, pokaz np. filmu dydaktycznego, analiza tekstu z dyskusją, debaty i dyskusje, burza mózgów, metody projektowe, ćwiczenia związane z przygotowaniem bibliografii, przypisów itp. oraz samodzielnym opracowaniem pisemnym zadanego tematu. Stosowane metody dydaktyczne są trafne i umożliwiają studentom osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia, w tym w szczególności przygotowanie do prowadzenia badań na studiach I stopnia i umożliwiają udział w badaniach na studiach II stopnia. Metody kształcenia uwzględniają potrzeby studentów z niepełnosprawnością przy wsparciu asystenta oraz pozwalają na indywidualizację toku studiów w formie indywidualnych uzgodnień pomiędzy studentem a osobą prowadzącą zajęcia dydaktyczne w celu ustalenia metod dydaktycznych. Z uwagi na zróżnicowany charakter potrzeb studentów niepełnosprawnych decyzja o doborze metod kształcenia pozostawiana jest nauczycielowi akademickiemu, który po konsultacji z zainteresowanym studentem ustala szczegółowe zasady. Instytut współpracuje też z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych. Wydział Humanistyczny ma przy tym dzięki posiadanemu sprzętowi komputerowemu i oprogramowaniu systemowo rozwiązane wsparcie dla studentów niewidomych i niedowidzących. Studenci z orzeczeniem o niepełnosprawności mają m. in. prawo do organizacji zajęć w formie zaadaptowanej do indywidualnych potrzeb (np. organizowanie zajęć w salach wykładowych łatwo dostępnych technicznie dla studentów niepełnosprawnych, wsparcie edukacyjne). Zgodnie z *Regulaminem Studiów* obowiązujących w Uniwersytecie Szczecińskim studentom przysługuje indywidualna organizacja studiów. Studenci szczególnie uzdolnieni zaś mogą uzyskać indywidualny program i plan studiów, dostosowany do ich zakresu zainteresowań wspierany odpowiednimi metodami dydaktycznymi. Główną formą wsparcia studentów w procesie uczenia się w powiązaniu z rozwijaniem ich samodzielności i stymulowaniem do pełnienia aktywnej roli w tym procesie jest możliwość korzystania z indywidualnych konsultacji oraz praca w kołach naukowych.

Realizacja Standardów kształcenia nauczycieli

Jednostka na studiach II stopnia prowadzi kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela na wszystkich etapach edukacyjnych, w tym przypadku odpowiadających nauczaniu w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Formalnie jest ono zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli, odpowiadając minimalnej liczbie godzin i punktów ECTS

przeznaczonych na realizację poszczególnych modułów i komponentów w nich ujętych, z zachowaniem prawidłowej sekwencji zajęć. Minimalny wymiar godzin zajęć ujęty w standardach pozwala na prawidłową realizację ujętych w standardach treści programowych, w sytuacji, gdy kształcenie rozłożone jest na studia I stopnia, dające kwalifikacje do nauczania w szkołach podstawowych i studia II stopnia, dające kwalifikacje do nauczania w szkołach ponadpodstawowych. Wówczas na realizację komponentu standardów kształcenia związanego z przygotowaniem psychologiczno-pedagogicznym oraz dydaktycznym właściwym dla etapu edukacyjnego na każdym ze stopni studiów przeznacza się 150 godzin i w tym samym wymiarze realizuje się praktyki zawodowe, co w sumie dla studiów I i II stopnia daje po 300 godzin. W przyjętym w jednostce modelu, na realizację treści związanych ze wszystkimi etapami edukacyjnymi przeznacza się zaledwie 150 godzin zajęć i 150 godzin praktyk. Wymiar ten nie pozwala na opanowanie przez studentów wszystkich treści programowych ujętych w standardach kształcenia, w sposób umożliwiający osiągnięcie minimalnych kwalifikacji do nauczania w obu typach szkół. Jednocześnie z analizy sylabusów wynika, że jednostka nie realizuje wszystkich treści kształcenia określonych w standardach, włączając do treści programowych wiele zagadnień przez standardy nieujęte. W zakresie przedmiotu *pedagogika ogólna* tylko 16 godzin zajęć na 45 jest powiązanych z niektórymi treściami ujętymi w standardach kształcenia nauczycieli, pozostałe 29 godzin poświęcono historii wychowania od starożytności po współczesność. W przypadku przedmiotu *psychologia ogólna* po trzy godziny zajęć przeznacza się na takie zagadnienia jak 1) miejsce psychologii w klasyfikacji nauk, 2) układ nerwowy i temperament, 3) teorii motywacji wg Kempnińskiego, 4) teorii osobowości wg Freuda 5) koncepcji miłości wg Fromma i sześć godzin na konformizm, a nie realizuje się m.in. takich treści jak określone standardami 1) rozwój fizyczny i psychiczny, 2) poznanie i spostrzeganie społeczne, 3) psychologiczne koncepcje człowieka a interpretacja zachowań ucznia i sytuacji w szkole czy 4) pojęcie normy i patologii. Moduł ten w całości realizowany jest w formie wykładu, co nie pozwala na osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia związanych z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi wskazanymi w standardach. Taka forma zajęć nie zakłada wykorzystania aktywizujących metod kształcenia w stopniu umożliwiającym swobodną dyskusję, ścieranie się postaw i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem wcześniej zdobytej wiedzy. Treści realizowane w ramach modułu *przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do nauczania na II, III i IV etapie edukacyjnym* odpowiadają treściom wskazanym w standardach dla ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, a nie szczegółowym treściom wskazanym dla każdego z etapów edukacyjnych. Także treści programowe w ramach przedmiotu *podstawy dydaktyki* nie implementują takich zagadnień

wskazanych w standardach jak: 1) szkoła jako instytucja wspomagająca rozwój jednostki i społeczeństwa, 2) system oświaty czy 3) język jako narzędzie pracy nauczyciela.

Ponadto program studiów II stopnia nie przewiduje wymaganych standardem 1) treści programowych w zakresie umiejętności zróżnicowanego wykorzystania technologii informacyjnej w pracy pedagogicznej, w tym przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkuszy kalkulacyjnych, korzystania z baz danych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji oraz 2) w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna.

Każdy student na specjalności nauczycielskiej odbywa praktyki pedagogiczne i dydaktyczne w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Jednostka nie przedstawiła programu praktyki dla części pedagogicznej (30 godzin). Cele i program praktyk dydaktycznych (120 godzin) odpowiadają efektom kształcenia dla nich sformułowanych. Trwają po 4 tygodnie w wymiarze 60 godzin spędzonych w każdym typie szkoły, co daje trzy godziny lekcyjne dziennie, czyli nieco ponad półtorej godziny zegarowej. W tym czasie zgodnie z programem obu praktyk student powinien m.in. zdobyć odpowiedni zasób spostrzeżeń i doświadczeń pedagogicznych, sprawdzić swoje umiejętności dydaktyczno-wychowawcze w naturalnych warunkach pracy, wdrożyć w praktyce różnego strategię uczenia i metody kształcenia, kształtować partnerską i twórczą postawę w procesie nauczania i wychowania. Wymiar praktyk nie umożliwia jednak studentom przebywania w naturalnych warunkach pracy, w sposób umożliwiający realizację tych celów, a jedynie wizytowanie tych warunków.

2.2.

Plan studiów ocenianego kierunku przewiduje trzy formy oceny podsumowującej w postaci egzaminu, zaliczania z oceną i zaliczenia, które zostały przyporządkowane do poszczególnych przedmiotów, wchodzących w skład poszczególnych modułów. Formy te zostały przypisane prawidłowo, ale nie są przeniesione do wspólnego dla wszystkich przedmiotów wchodzących w skład modułu sylabusu. Mało tego, ocena końcowa wystawiana jest dla całego wielopredmiotowego modułu i zazwyczaj nie mają na nią wpływu oceny końcowe z poszczególnych przedmiotów, weryfikujące m.in. umiejętności i kompetencje społeczne, lecz jest równoznaczna z oceną z egzaminu weryfikującego wyłącznie wiedzę. W sylabusach wskazano natomiast na metody weryfikacji w odniesieniu do grup sformułowanych dla modułu efektów kształcenia, które odnoszą się zarówno do oceny formującej i oceny podsumowującej, najczęściej są to: egzamin ustny, kolokwium, sprawdzian, zajęcia praktyczne, rozumiane jako

weryfikacja przez obserwację, praca pisemna. Metody weryfikacji efektów kształcenia, są często identyfikowane z formami i warunkami zaliczenia, wśród których wymienia się także kolokwia, egzaminy itp., ale także ocenę aktywności na zajęciach, uczestnictwo w zajęciach czy obecność. Sama obecność na zajęciach nie służy jednak weryfikacji żadnego z efektów kształcenia, a ocena aktywności nie jest metodą precyzyjną, odnosi się do postawy studenta, a nie do oceny jego osiągnięć związanych z treściami programowymi. Przy pomocy egzaminu ustnego, kolokwium czy sprawdzianu weryfikowane są efekty kształcenia z zakresu wiedzy, te same metody służą bardzo często do weryfikacji efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. W odniesieniu do obu tych grup efektów kształcenia jednostka nie wypracowała specyficznych i precyzyjnych metod weryfikacji wskazując zazwyczaj na aktywność na zajęciach lub obserwację oraz przygotowanie różnego rodzaju prac pisemnych, przy pomocy których można m.in. ocenić przygotowanie studentów do prowadzenia badań na studiach I stopnia i udział w nich na studiach II stopnia. Umiejętności w zakresie języków obcych sprawdzane są w formie konwersacji, wypowiedzi ustnej i pisemnej oraz projektu. Są one dobrane prawidłowo.

Praktyki zawodowe zaliczane są przy pomocy odrębnych formularzy dla specjalności nauczycielskiej i pozostałych rodzajów praktyk.

Do zaliczenia praktyk na specjalności nauczycielskiej służą następujące narzędzia:

- 1) Dziennik praktyk, będący sprawozdaniem z wykonania planu praktyk;
- 2) Arkusz obserwacji lekcji potwierdzony przez opiekuna praktyki;
- 3) Opinia z przebiegu praktyki zawierająca informacje o liczbie godzin przeznaczonych na wykonanie poszczególnych wymienionych enumeratywnie czynności oraz opisową ocenę przydatności studenta do zawodu nauczyciela obejmującą:
 - przygotowanie merytoryczne,
 - przygotowanie metodyczne,
 - umiejętności realizacyjne w procesie wychowawczo-dydaktycznym,
 - postawę studenta wobec uczniów,
 - postawę studenta wobec obowiązków zawodowych,
 - umiejętności współdziałania w społeczności szkolnej.

Całość oceniania jest w tradycyjnej skali ocen i zawiera miejsce do wpisania dodatkowych uwag.

Narzędzia te pozwalają na weryfikację efektów kształcenia przypisanych do praktyk oraz umożliwiają sformułowanie diagnostycznej oceny opisowej pomocnej w dalszej edukacji studenta.

Tych cech nie posiadają formularze służące zaliczeniu pozostałych praktyk. Ograniczają się one do dziennika praktyk i ogólnej, nie tyle odnoszącej się do osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia, co do jego postaw, opinii pracodawcy połączonej z oceną wyrażoną w tradycyjnej skali.

Procedura zaliczania praktyk zawodowych przewiduje możliwość zwolnienia z nich i zaliczenia na podstawie wykonywanej pracy zawodowej. Procedura ta jest wspólna dla wszystkich specjalności i odbywa na podstawie prośby o zwolnienie z obowiązku zaliczenia praktyki, zawierającej opis wykonywanych obowiązków zawodowych, udokumentowanych odpowiednim zaświadczeniem o zatrudnieniu lub odbyciu stażu, zawierającym także opis wykonywanych czynności zawodowych.

Tematyka prac etapowych i egzaminacyjnych odnosi się do treści programowych poszczególnych przedmiotów i w przeważającej części – tak jak cały program studiów – dotyczy dyscypliny naukowej historia. Tematy wszystkich prac dyplomowych na studiach I i II stopnia odpowiadają tej dyscyplinie. Tematy prac dyplomowych nie zawsze jednak odpowiadają poziomowi kwalifikacji uzyskiwanych przez studentów, czasami dotyczą zbyt szerokiej problematyki lub w przypadku studiów I stopnia zakładają wykorzystanie umiejętności, które studenci zdobywają na studiach II stopnia. Przejrzane prace etapowe wskazują, że służą one głównie weryfikacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy, nawet w przypadkach, gdy forma sprawdzianu, zaliczenia czy egzaminu umożliwia weryfikację umiejętności. Analiza prac dyplomowych na studiach I i II stopnia wykazała, że studenci mają problemy związane z poprawnością gramatyczno-językową, interpunkcją i ortografią, co może być m.in. konsekwencją tego, że sprawdzane prace etapowe nie zawierają korekt odnoszących się do tego rodzaju umiejętności. Analiza prac dyplomowych na studiach I stopnia wykazała, także że większość studentów (zgodnie z założeniami opisanymi w kryterium 1.3.) wykorzystuje źródła historyczne w sposób ilustracyjny, nie podejmując prób ich analizy, mimo, że dla kierunku sformułowano odpowiedni efekt kształcenia. Prace dyplomowe na studiach II stopnia mają charakter badawczy, oparte są na źródłach historycznych i umożliwiają studentom udział w badaniach naukowych.

Osiągnięcia naukowe studentów, są związane z dyscypliną naukową historia i wynikają z profilu studiów. Są to zazwyczaj wystąpienia na studenckich sesjach naukowych poświęconych różnym aspektom historii, pojedyncze publikacje, udział w międzynarodowych i krajowych projektach studenckich, wspomagających proces kształcenia na ocenianym kierunku.

Regulamin studiów i program studiów zawierają ogólne kryteria oceniania, określając poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla poszczególnych ocen oraz

wystandaryzowane wymagania dotyczące uzyskania przez studenta oceny dla poszczególnych kategorii efektów kształcenia. Sformułowanie tych zasad stanowi dobry punkt wyjścia do systemowego zapewnienia bezstronności, rzetelności oraz przejrzystości procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia oraz wiarygodności i porównywalności wyników oceny, jednak nie są one przeniesione i uszczegółowione w odniesieniu do każdego z przedmiotów w rubryce sylabusów „Forma i warunki zaliczenia”.

Brak przeniesienia ogólnych kryteriów oceniania z programu studiów do sylabusów, powoduje, że bezstronność, rzetelność oraz przejrzystość procesu sprawdzania oraz wiarygodność i porównywalność wyników ocen bardziej zależy od indywidualnych postaw nauczycieli akademickich, niż ma cechy rozwiązań systemowych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali, że nie jest dla nich jasne, jaką formą zaliczenia kończy się każdy z przedmiotów wchodzących w skład modułu zajęć, dla którego przygotowany jest sylabus i jakie są kryteria jego zaliczenia. Niejasne są także kryteria oceny prac dyplomowych. Część wystawionych ocen w kontekście przedstawionych przez jednostkę wymagań jest zawyżona, a recenzje nie zawierają ich uzasadnienia, ograniczając się do streszczenia i lakonicznych uwag. Do oceny prac dyplomowych na obu profilach zastosowano ten sam formularz recenzji, zawierający identyczne pytania i tym samym kryteria oceny. Zarówno w pracach przygotowanych na studiach o profilu ogólnoakademickim, jak i na studiach o profilu praktycznym jako zarzut wpływający prawdopodobnie na ocenę, formułowano słabe wykorzystanie lub zupełny brak źródeł. Takie podejście stoi w sprzeczności z wypracowanym przez jednostkę standardem pracy licencjackiej polegającym na opracowaniu tematu w oparciu o literaturę przedmiotu. Widocznym problemem jest także kształtowanie krytycznych postaw wobec wyników badań innych historyków i traktowanie jako równorzędnych pod względem wartości naukowej publikacji naukowych i popularno-naukowych, a nawet z gatunku reportażu historycznego. W większości prac pozytywnie oceniono – mimo łatwych do zidentyfikowania błędów ortograficznych, interpunkcyjnych i składniowych – aspekt poprawności językowej. Nie został sprecyzowany także zakres egzaminu dyplomowego, czasami dotyczy on ściśle problematyki pracy, czasami całej subdyscypliny lub odwołuje się do poza historycznej wiedzy dyplomantów.

Oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia zgodnie z zapisami *Regulaminu studiów* dokonują osoby prowadzące poszczególne przedmioty. Ocenę za praktyki zawodowe wystawia na podstawie dokumentacji opiekun praktyk z ramienia uczelni. Praktyki archiwistyczne zalicza osoba posiadająca doświadczenie zawodowe zdobyte w archiwum państwowym, praktyki pedagogiczne – pedagog, a praktyki dydaktyczne – dydaktyk historii

itd. Prace dyplomowe na studiach I i II stopnia oceniane są przez dwie osoby: opiekuna i recenzenta, przy czym jeśli opiekunem pracy dyplomowej jest osoba nieposiadająca stopnia naukowego doktora habilitowanego, recenzentem jest samodzielny pracownik naukowy, zaś gdy opiekunem pracy dyplomowej jest samodzielny pracownik naukowy, recenzentem może być osoba posiadająca stopień naukowy doktora. Osoby dokonujące oceny prac dyplomowych reprezentują subdysplinę, której te prace dotyczą. Taki dobór osób dokonujących oceny osiągnięć studentów umożliwia zarówno weryfikację kompetencji studentów podczas trwania studiów, jak i na ich zakończenie w procesie dyplomowania.

Jednostka zapewnia studentom z niepełnosprawnością warunki równego traktowania w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Metody i formy oceniania uwzględniają w takich sytuacjach ich potrzeby przy wsparciu asystenta oraz pozwalają na indywidualizację sposobu sprawdzania osiągania efektów kształcenia, czasu trwania procedury sprawdzającej i organizacji sesji egzaminacyjnej. Z uwagi na zróżnicowany charakter potrzeb studentów z niepełnosprawnością decyzja o doborze metod sprawdzania pozostawiana jest nauczycielowi akademickiemu, który po konsultacji z zainteresowanym studentem ustala szczegółowe zasady.

Wszyscy studenci mają możliwość korzystania ze wsparcia udzielanego w procesie uczenia się przez kadrę akademicką w powiązaniu ze zdiagnozowanym stopniem osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Temu celowi służą głównie dodatkowe konsultacje, na które są kierowane wskazane osoby lub mogą zgłaszać się na nie samodzielnie w związku z indywidualnymi potrzebami.

Ogólne zasady organizacji sesji egzaminacyjnej określone są w *Regulaminie studiów*. Liczba egzaminów w ciągu roku nie może przekraczać ośmiu, a podczas sesji egzaminacyjnej – pięciu. Między egzaminami musi być zapewniony co najmniej jeden dzień przerwy. Zasady te pozwalają na przestrzeganie higieny nauczania i uczenia się w procesie sprawdzania i oceny efektów kształcenia, jednak plan studiów I stopnia ocenianego kierunku, nie pozwala na ich wdrożenie. Na drugim roku zaplanowano dziewięć egzaminów, w tym w semestrze piątym – sześć. Na studiach II stopnia liczba egzaminów semestrze nie przekracza trzech.

Wyniki egzaminów są ogłaszane najpóźniej do końca sesji egzaminacyjnej. W przypadku egzaminów przeprowadzanych w trzech ostatnich dniach sesji wyniki mogą być ogłaszane w ciągu dwóch dni od zakończenia sesji egzaminacyjnej. Studenci mają zagwarantowane w *Regulaminie studiów* prawo do wglądu do pracy zaliczeniowej lub egzaminacyjnej. Wyniki z różnego rodzaju prac okresowych ogłaszane są zazwyczaj na następnych zajęciach.

W sytuacjach trudnych *Regulamin studiów* przewiduje m.in. takie rozwiązanie, jak wskazanie przez dziekana w uzasadnionych przypadkach innego egzaminatora niż osoba prowadząca

przedmiot. Dziekan może także delegować na egzamin z inicjatywy własnej lub samorządu studenckiego jako obserwatora opiekuna roku lub inną osobę. Student, który nie przystąpił do egzaminu lub zaliczenia na ocenę w wyznaczonym terminie, zachowuje prawo do zdawania egzaminu lub zaliczenia na ocenę w terminie wyznaczonym przez egzaminatora lub dziekana, pod warunkiem, że nieobecność została usprawiedliwiona przez dziekana. W razie powtarzających się nieobecności na zaliczeniach lub na egzaminach, uzasadnianych stanem zdrowia studenta, dziekan ma prawo skierować studenta na komisję lekarską celem weryfikacji jego zdolności do kontynuowania nauki. Jeżeli w trakcie egzaminu lub innej formy zaliczenia przedmiotu/modułu prowadzący stwierdzi niesamodzielność pracy studenta lub korzystanie przez niego z niedozwolonych materiałów ma obowiązek wpisać ocenę „niedostateczną”. W przypadku, gdy student kwestionuje prawidłowość formy, przebieg egzaminu lub zaliczenia oraz uzyskaną ocenę, może po każdym zaliczeniu/egzaminie wnioskować do dziekana o komisyjne zaliczenie/egzamin komisyjny albo komisyjne sprawdzenie pracy zaliczeniowej/egzaminacyjnej w terminie 3 dni od ogłoszenia wyniku. W postępowaniu takim bierze udział dziekan, prowadzący zajęcia egzaminator i inny specjalista z danej dziedziny. Uzyskana w nim ocena zastępuje ocenę zakwestionowaną.

Uzyskane na kierunku efekty kształcenia znajdują zastosowanie na rynku pracy głównie w zakresie odnoszącym się do specjalności, których sprofilowanie zaspokaja różnorodne potrzeby pracodawców od sfery edukacji, poprzez administrację, system archiwalny i media. Efekty te mają mocne wsparcie w ogólnohumanistycznych kompetencjach związanych z miękkimi umiejętnościami w zakresie np., komunikacji lub zdolnością do samodzielnego uczenia się, otwartością na nowe wyzwania, które stawia życie społeczne. Studia I stopnia na ocenianym kierunku przygotowują także studentów do podjęcia dalszej nauki na studiach II stopnia, które przygotowują do podjęcia badań naukowych na studiach doktoranckich.

2.3.

Zgodnie z *Uchwałą nr 56/2017 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dn. 31 maja 2017 r w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz kryteriów kwalifikacji na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w Uniwersytecie Szczecińskim w roku akademickim 2018/2019* w postępowaniu rekrutacyjnym na studia I stopnia brane są pod uwagę trzy grupy przedmiotów zdawanych na maturze, przy czym jej wyniki przeliczane są na punkty w ten sposób, że w grupie pierwszej przemnażane są przez najwyższy współczynnik, a w grupie trzeciej przez najniższy, z uwzględnieniem matury podstawowej i rozszerzonej. W każdej z grup kandydat może wybrać jeden przedmiot. System przeliczania punktów zawiera rozwiązania pozwalające na dostęp do studiów absolwentów ze stara maturą, laureatów i finalistów olimpiad

i konkursów krajowych i międzynarodowych i uwzględnia absolwentów z maturą zagraniczną lub międzynarodową. Uniwersytet Szczeciński zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym w zależności od potrzeb kandydata w zakresie całego postępowania rekrutacyjnego w sposób ustalony z wydziałową komisją rekrutacyjną we współpracy z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych US.

W rekrutacji na kierunek *Historia* w pierwszej grupie przedmiotów znalazły się historia, wiedza o społeczeństwie, geografia i historia sztuki, w drugiej – język obcy nowożytny i w trzeciej język polski. Dobór przedmiotów branych pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym może zapewniać kandydatów o właściwych kwalifikacjach wstępnych dla uzyskania kierunkowych efektów kształcenia, jednak należy zwrócić uwagę na przeszacowanie wagi przedmiotu geografia, który nie wywodzi się ani z nauk humanistycznych, do których przypisany jest kierunek, ani z nauk społecznych, do których nawiązują kierunkowe efekty kształcenia. Algorytm przeliczania ocen z matury na punkty jest skonstruowany w taki sposób, że kandydaci, którzy nie zdawali żadnego przedmiotu w grupie pierwszej, mogą znaleźć się na liście rankingowej na podstawie obowiązkowych przedmiotów maturalnych. Ta metoda powoduje, że selekcja kandydatów odbywa się dopiero po przekroczeniu limitu miejsc. W przypadku kierunku *Historia* oznacza to, że na studia przyjmowani są wszyscy kandydaci, którzy zdali maturę.

Mało selektywny i przejrzysty charakter mają też zasady rekrutacji na studia II stopnia. Mają na nie otwarty wstęp absolwenci wszystkich kierunków z obszaru nauk humanistycznych i społecznych oraz wszystkich innych obszarów wiedzy pod warunkiem odbycia rozmowy kwalifikacyjnej. Jednocześnie kryterium kwalifikacji jest ocena na dyplomie. Ten sposób rekrutacji nie uwzględnia, przygotowania do prowadzenia badań naukowych w obszarze nauk humanistycznych, dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinie historia, do której odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia oraz naukach pokrewnych. Takiego przygotowania nie mają absolwenci większości kierunków z obszaru nauk społecznych, ale także i humanistycznych, a zakres rozmowy kwalifikacyjnej z absolwentami kierunków studiów w innych obszarach nie został określony i nie wiadomo, czy służy weryfikacji umiejętności związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań i odpowiednich kompetencji społecznych.

Koncepcja pracy dyplomowej powiązana jest z efektami kształcenia i treściami programowymi przewidzianymi dla każdego z poziomów studiów. Zarówno w przypadku pracy licencjackiej jak i magisterskiej wymagany jest jej badawczy charakter, przy czym w przypadku studiów I stopnia wskazujący na przygotowanie do prowadzenia badań naukowych, wyrażające się w: 1) wykorzystaniu literatury naukowej i umiejętnościach jej analizy; 2) ilustracyjnym wykorzystaniu źródeł historycznych; 4) wykorzystaniu podstawowych metod badawczych w

dyscyplinie historia; 3) wykorzystaniu aparatu naukowego. W przypadku studiów II stopnia prace powinny wykazać umiejętność prowadzenia badań wyrażającą się w: 1) wykorzystaniu literatury naukowej i umiejętnościach jej analizy; 2) analitycznym wykorzystaniu źródeł historycznych; 4) wykorzystaniu zaawansowanych metod badawczych w dyscyplinie historia; 3) wykorzystaniu aparatu naukowego. Głównym czynnikiem różnicującym prace dyplomowe na studiach I i II stopnia są umiejętności związane z wykorzystaniem źródeł historycznych i metod badawczych. W przypadku studiów I stopnia występuje jednak sygnalizowany już w kryterium 1 dysonans pomiędzy efektami kształcenia zakładającymi umiejętność analizy źródeł, a – wskazaniem jako minimalnej normy – ich ilustracyjnego wykorzystania w pracy licencjackiej. Analiza prac dyplomowych oraz ich recenzji wskazuje także, że nauczyciele akademicy nie w pełni realizują założenia dla prac dyplomowych na studiach I stopnia i często oceniają zakres i sposób wykorzystania źródeł historycznych.

Jeśli chodzi o kwalifikacje, które studenci uzyskują w szkolnictwie wyższym na innych uczelniach w kraju i za granicą, wypracowany w jednostce system polega na ocenie ekwiwalentności efektów kształcenia zdobytych w innej uczelni lub podczas wyjazdów. W przypadku programów wymiany procedura polega na przygotowaniu wraz z koordynatorem wyjazdów stypendialnych takiego programu pobytu na uczelni partnerskiej, by było możliwe zrealizowanie ekwiwalentnych efektów kształcenia. Po zakończeniu wyjazdu stypendialnego koordynator na podstawie zaświadczeń uczelni przyjmującej studentów i sylabusów przedmiotów, na które uczęszczał stypendysta, zatwierdza uzyskane przez studenta zaliczenia.

Wydział może przeprowadzać procedurę potwierdzania efektów uczenia się na kierunkach, które są przyporządkowane do dyscypliny naukowej historia. Potwierdzanie efektów uczenia się odbywa się na zasadach określonych w *Uchwale nr 56/2015 Senatu US z dn. 26 maja 2016 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się* oraz zgodnie z harmonogramem zatwierdzonym Zarządzeniem Dziekana WH. Potwierdzenia efektów uczenia się przeprowadza co najmniej trzyosobowy zespół, do zadań którego należy:

- 1) merytoryczna ocena wniosku kandydata przekazywana w formie pisemnej Komisji Weryfikującej Efekty Uczenia się;
- 2) przygotowanie niezbędnych narzędzi potwierdzania efektów uczenia się, w szczególności: testów, zadań problemowych teoretycznych, zadań praktycznych;
- 3) weryfikacja dokumentów dołączonych do wniosku kandydata pod kątem ich rzetelności, adekwatności i aktualności.

Do zadań Komisji Weryfikującej Efekty Uczenia się należy w szczególności: 1) na podstawie wniosku aplikacyjnego orzekanie w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się, uzyskanych

przez kandydata rekomendujące zaliczenie określonych modułów przedmiotów i punktów ECTS przydzielonych do tych zajęć oraz możliwości podjęcia studiów przez kandydata na określonym kierunku i poziomie studiów; 2) monitorowanie procesu potwierdzania efektów uczenia się i sygnalizowanie odpowiednim organom propozycji usprawnień; 3) nadzorowanie prac zespołów. Na kierunku *Historia* nie przystąpiono do tych procedur.

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych na bieżąco monitoruje progresję studentów i już od etapu rekrutacji zbierane są raporty Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej dotyczące zarejestrowanych i rekrutowanych kandydatów, które są porównywane z analogicznymi raportami z wcześniejszych lat. Porównywane są także liczby dotyczące odsiewu studentów i liczby studentów kończących studia w terminie. Są także sporządzane ankiety wśród studentów I roku mające wskazać źródła informacji o kierunku oraz motywację kandydatów do podjęcia studiów historycznych. Dane te są prezentowane przez kierownictwo jednostki i omawiane na Radach jednostki i w kierunkowym Zespole. W wyniku dyskusji są podejmowane działania mające na celu dostosowanie treści programowych do zmieniających się preferencji kandydatów, zwłaszcza w zakresie wykładów monograficznych.

Strona internetowa Uniwersytetu Szczecińskiego zawiera kompletne, aktualne i zrozumiałe informacje na temat procesu rekrutacyjnego oraz o zasadach potwierdzania efektów uczenia się, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym. Wydział Humanistyczny również publikuje odpowiednie informacje na swoich stronach internetowych, jednocześnie ani na stronach Wydziału Humanistycznego, ani na stronach Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych nie zamieszczono informacji dotyczących merytorycznych wymagań stawianych pracom dyplomowym.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów I i II stopnia na kierunku *Historia* umożliwia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Nie uwzględnia on jednak na obu stopniach kształcenia wymaganych przepisami minimum 5 punktów ECTS dla zajęć z obszaru nauk społecznych. Treści programowe przewidziane w procesie kształcenia, odpowiadają kierunkowym efektom kształcenia, w tym treści związane z uzyskaniem kompetencji w zakresie języka obcego. Zarówno na studiach I jak i II stopnia zostały poprawnie wyodrębnione główne jednostki dydaktyczne. Na studiach I stopnia w zakresie przedmiotów kanonicznych przestrzegana jest zasada porządku chronologicznego, która jednak nie przenosi się na monograficzne moduły do wyboru, które wyprzedzają odpowiednie zajęcia w kanonie, a jednocześnie stanowią ich

uszczegółowienie. Sumaryczna liczba godzin zajęć i przyporządkowanych im punktów ECTS na studiach I i II stopnia umożliwia osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia, jednak wymiar godzin zajęć w ramach poszczególnych modułów i przedmiotów nie zawsze jest wystarczający, w szczególności w przypadku przygotowania w zakresie języka obcego na studiach I stopnia i modułach prowadzących do zawodu nauczyciela na studiach II stopnia. Analiza programu studiów ujawniła także brak konsekwencji w zakresie oszacowania nakładu pracy studenta w przypadku praktyk zawodowych oraz przeznaczanie zbyt dużego nakładu pracy na udział w konsultacjach i zaliczeniach oraz egzaminach.

Formy zajęć i liczebność grup zostały – poza specjalnością nauczycielską na studiach II stopnia – prawidłowo powiązane z efektami kształcenia i realizowanymi treściami. W przypadku praktyk zawodowych nie zawsze ich program i miejsca odbywania pozwalają na realizację sformułowanych dla nich efektów kształcenia, dotyczy do przede wszystkim specjalności *bronioznawstwo i muzealnictwo*, przy czym jednostka nie przedstawiła programu praktyk dla wszystkich oferowanych specjalności. Wymiar praktyk nie umożliwia realizacji sformułowanych dla nich efektów kształcenia, celów i treści programowych.

Program specjalności nauczycielskiej realizowanej tylko na studiach II stopnia, mimo, iż oferuje zgodną (ale minimalną) ze *Standardami kształcenia nauczycieli* liczbę godzin i punktów ECTS przeznaczonych na realizację poszczególnych modułów i komponentów w nich ujętych, z zachowaniem prawidłowej sekwencji zajęć, to jednak wykazuje istotne odstępstwa od tych Standardów. Przyjęty minimalny wymiar godzin z uwagi na stwierdzone braki i niezgodności w treściach kształcenia nie pozwala na prawidłową realizację efektów kształcenia i treści programowych ujętych w standardach kształcenia nauczycieli. Treści programowe przedmiotów z zakresu pedagogiki, psychologii i dydaktyki ogólnej nie odpowiadają treściom zdefiniowanym w standardach. Program studiów II stopnia nie przewiduje wymaganych standardem treści w zakresie umiejętności zróżnicowanego wykorzystania technologii informacyjnej w pracy pedagogicznej oraz w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna.

Stosowane metody dydaktyczne umożliwiają studentom osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia, w tym w szczególności przygotowanie do prowadzenia badań na studiach I stopnia i umożliwiają udział w badaniach na studiach II stopnia. Metody weryfikacji efektów kształcenia skoncentrowane są w przeważającej części na sprawdzaniu wiedzy. W odniesieniu do umiejętności i kompetencji społecznych jednostka nie wypracowała specyficznych i precyzyjnych metod weryfikacji wskazując zazwyczaj na aktywność na zajęciach lub obserwację oraz przygotowanie różnego rodzaju prac pisemnych. Często spotykaną metodą jest obecność na

zajęciach, które sama w sobie nie świadczy o osiągnięciu przez studentów jakichkolwiek efektów kształcenia. Jednostka sformułowała prawidłowe metody weryfikacji efektów kształcenia założonych dla praktyki dydaktycznej. Pozostałe praktyki zaliczane są jednak na podstawie dziennika praktyk i ogólnej, nie odnoszącej się do osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia, lecz do jego postaw opinii pracodawcy połączonej z oceną wyrażoną w tradycyjnej skali. Metody kształcenia i metody weryfikacji uwzględniają potrzeby studentów niepełnosprawnych.

Tematyka prac etapowych i egzaminacyjnych, a także charakter poza programowych osiągnięć studentów odnosi się do treści programowych i dotyczy dyscypliny naukowej historia. Tematy wszystkich prac dyplomowych na studiach I i II stopnia odpowiadają tej dyscyplinie. Tematy prac dyplomowych nie zawsze powiązane są z poziomem kwalifikacji uzyskiwanych przez studentów, czasami dotyczą zbyt szerokiej problematyki lub w przypadku studiów I stopnia zakładają wykorzystanie umiejętności, które studenci zdobywają na studiach II stopnia. Koncepcja pracy dyplomowej powiązana jest z efektami kształcenia i treściami programowymi przewidzianymi dla każdego z poziomów studiów. Głównym czynnikiem różnicującym prace dyplomowe na studiach I i II stopnia są umiejętności związane z wykorzystaniem źródeł historycznych i metod badawczych. W przypadku studiów I stopnia występuje jednak sygnalizowany już w kryterium 1 dysonans pomiędzy efektami kształcenia zakładającymi umiejętność analizy źródeł, a – wskazaniem jako minimalnej normy – ich ilustracyjnego wykorzystania w pracy licencjackiej. Jednocześnie ani na stronach Wydziału Humanistycznego, ani na stronach Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych nie zamieszczono informacji dotyczących merytorycznych wymagań stawianych pracom dyplomowym.

Zastrzeżenia budzi zapewnienie systemowych warunków dla rzetelności, porównywalności i przejrzystości procesu oceniania, który zależy głównie od indywidualnych postaw nauczycieli akademickich. Wyraża się to w braku przeniesienia 1) ogólnych kryteriów oceniania z programu studiów do sylabusów, 2) form zaliczenia poszczególnych przedmiotów z planu studiów do sylabusów oraz 3) braku jednolitych zasad oceny prac dyplomowych. Analiza prac dyplomowych wykazała, że w większości zawierają one różnej wagi błędy gramatyczno-językowe, które czasami mają wpływ na ocenę, a czasami nie. Na tym tle nie dochodzi do sytuacji konfliktowych, choć w ocenie ZO PKA zdarzają się przypadki zawyżania ocen prac dyplomowych. Regulamin studiów przewiduje odpowiednie rozwiązania sytuacji spornych.

Znaczna część wskazanych wyżej nieprawidłowości jest konsekwencją sposobu w jaki wypełniany jest sylabus zajęć, który przygotowany jest dla wielopredmiotowych modułów

zajęć i nie uwzględnia formy zaliczenia, specyficznych metod nauczania, weryfikacji efektów kształcenia, kryteriów oceniania właściwych dla poszczególnych przedmiotów.

Harmonogram zajęć zasadniczo odpowiada zasadom higieny ucznia się, choć zdarzają się przypadki kilkugodzinnych przerw lub komasacji zajęć z tego samego przedmiotu w kilkugodzinne bloki. Liczba przewidzianych w planie studiów egzaminów na studiach I stopnia nie przekracza maksymalną liczbę określoną w *Regulaminie studiów* dla roku i semestru.

Jednostka stworzyła system rekrutacji na studia I i II stopnia umożliwiający przyjęcie wszystkich kandydatów bez względu na poziom kompetencji wstępnych, do póki nie jest przekroczony limit miejsc.

O ocenie zadowolającej na obu poziomach kształcenia zadecydował:

1) sposób przygotowania sylabusów dla wielopredmiotowych modułów zajęć skutkujący m.in. nieprawidłowościami w zakresie oszacowania nakładu pracy studenta czy brakiem przejrzystości procesu oceniania

2) dodatkowo w przypadku studiów I stopnia niespójna z kierunkowymi efektami kształcenia oraz niekonsekwentnie realizowana koncepcja prac dyplomowych,

3) dodatkowo dla studiów II stopnia nieprawidłowości związane z realizacją *Rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* (Dz.U.2012, poz. 131).

Dobre praktyki

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. Przygotowanie odrębnego sylabusu dla każdego przedmiotu wchodzącego w skład wielopredmiotowych modułów zajęć z uwzględnieniem:
 - formy zaliczenia;
 - specyficznych metod nauczania odnoszących się do zdobywania wiedzy, kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych;
 - specyficznych metod weryfikacji efektów kształcenia z grupy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - kryteriów oceniania.
2. Zapewnienie prawidłowej realizacji *standardów kształcenia nauczycieli* poprzez:

- a) zagwarantowanie w planie studiów liczby godzin zajęć i praktyk umożliwiającej realizację wszystkich efektów kształcenia i treści programowych ujętych w standardach;
 - b) realizację wszystkich treści programowych przewidzianych w standardach;
 - c) wprowadzenie form zajęć zapewniających aktywną rolę studentów w procesie uczenia się w powiązaniu z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi wskazanymi w standardach.
3. Wypracowanie systemu oceniania i zatwierdzania tematów prac dyplomowych w powiązaniu z koncepcją kształcenia, przyjętymi zasadami dyplomowania oraz stopniem studiów.
 4. Wypracowanie jednolitych zasad oceny prac dyplomowych.
 5. Zapewnienie takiego wymiaru godzin zajęć w zakresie kształcenia językowego na studiach I stopnia, by umożliwił on wszystkim studentom osiągnięcie poziomu B2 ESOKJ.
 6. Zapewnienie w programie studiów I i II stopnia 5 punktów ECTS z dziedziny nauk społecznych.
 7. Określenie w planie studiów wymiaru godzinowego praktyk zawodowych, umożliwiającego realizację założonych dla nich celów i efektów kształcenia.
 8. Przygotowanie dla praktyk zawodowych realizowanych na wszystkich specjalnościach ramowego programu, umożliwiającego realizację efektów kształcenia dla nich założonych i zapewnienie miejsc praktyk gwarantujących realizację tego programu oraz narzędzi weryfikacji umożliwiających ocenę osiągnięcia przez studentów sformułowanych dla praktyk efektów kształcenia.
 9. Konsekwentne przestrzeganie zasady porządku chronologicznego w planie studiów i korelacji w tym zakresie wszystkich realizowanych przedmiotów.
 10. Zwiększenie uwagi w całym cyklu kształcenia na kształtowanie umiejętności w zakresie posługiwania się językiem polskim.
 11. Unikanie w harmonogramie zajęć wielogodzinnych przerw i komasacji zajęć z jednego przedmiotu w ciągu dnia.
 12. Dostosowanie liczby egzaminów przypadających w semestrze i roku do zapisów *Regulaminu studiów*.
 13. Upublicznienie na stronach internetowych zasad dyplomowania obowiązujących na studiach I i II stopnia.

14. Sformułowanie selektywnych zasad rekrutacji na studia I i II stopnia, zapewniających kandydatów o minimalnych kompetencjach wstępnych umożliwiających uzyskanie założonych efektów kształcenia.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym funkcjonuje w oparciu o Uchwałę nr 95/2013/2014 Rady Wydziału Humanistycznego US z dnia 13 marca 2014 r. Zgodnie z jej treścią celami wewnętrznego systemu zapewniania jakości są m.in.:

- podnoszenie poziomu kształcenia,
- stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu jakości,
- opracowanie procedur zapewniających wysoką jakość kształcenia,
- zapewnienie władzom Wydziału i US informacji niezbędnych do zarządzania procesem kształcenia.

Osiągnięciu tych celów, w myśl ww. Uchwały podporządkowane są następujące działania:

- okresowe oceny i doskonalenie programów kształcenia,
- ocena realizacji procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- zbieranie i wykorzystywanie opinii pracodawców przy tworzeniu i doskonaleniu programów kształcenia,
- zgodna z przyjętymi procedurami weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia,
- analiza zakładanych i uzyskanych efektów z realizacji praktyk.

Cele i zadania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w założeniu realizować ma cała społeczność Wydziału oraz jego organy, m.in. Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia, w tym również na kierunku *Historia*.

Projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia odbywa się zgodnie z Uchwałą nr 57/2017 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. Uchwała w swojej treści nie wykracza poza kompilację wymagań aktów prawnych dot. warunków prowadzenia studiów, jak również opis formalnej procedury tworzenia, zatwierdzania oraz modyfikacji programów kształcenia. Nie wskazuje zakresu i źródeł informacji uwzględnianych w projektowanym programie kształcenia.

Regulacje dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia określają, iż zagadnieniami związanymi z opracowywaniem oraz okresowymi przeglądami programu kształcenia zajmuje się Zespół Kierunku ds. Jakości i Programów Kształcenia. Analiza dokumentacji powstałej w wyniku prac organów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia dokonana w trakcie wizytacji wskazuje, iż głównym obszarem ich zainteresowania jest badanie poprawności formalnej oraz niektórych aspektów jakości prac dyplomowych. Corocznie w ramach tego zadania członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia dokonują analizy losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich obronionych na Wydziale w poprzednim roku akademickim. Wnioski i uwagi dotyczące w znaczącej większości aspektów metodologicznych oraz redakcyjnych ocenianych prac dyplomowych, są gromadzone oraz omawiane w ramach posiedzeń ww. Zespołu. Ponadto, Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programu Kształcenia jest zobowiązany raz w roku wypełnić listę kontrolną skoncentrowaną na badaniu formalnej zgodności programu z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa. Szczegółowa analiza sposobu realizacji tego zadania wskazuje, iż ma ona charakter bardzo pobieżny. Dowodzą tego powtarzające się każdego roku odpowiedzi twierdzące na pytania dotyczące studiów wieloobszarowych, choć kierunek *Historia* jest przypisany do jednego obszaru kształcenia oraz pokrycie efektów kształcenia niezbędnych do nadania tytułu zawodowego inżyniera, pomimo tego, że na kierunku *Historia* tytuł zawodowy inżyniera nie jest nadawany. W dokumentacji brak jest natomiast informacji na temat sposobów i metod prowadzonych analiz pogłębionych, mających na celu okresowy przegląd programu kształcenia pod kątem adekwatności i aktualności koncepcji kształcenia, uwzględniających analizę stopnia realizacji celów i zakładanych kierunkowych efektów kształcenia.

W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym, członkowie Wydziałowego oraz Kierunkowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia potwierdzili, iż głównym obszarem ich zainteresowania jest dbałość o formalną zgodność dokumentacji programu kształcenia z obowiązującymi przepisami prawa oraz wspomniana wyżej analiza prac dyplomowych. Zgodnie

z informacjami uzyskanymi w trakcie spotkania z ww. organami wewnętrznego systemu, kompleksowy przegląd programu kształcenia, zawierający analizę adekwatności i aktualności oraz stopnia realizacji celów oraz zakładanych efektów kształcenia, jak również badanie spójności koncepcji, zakładanych efektów oraz programu kształcenia nie miał dotychczas miejsca. Potrzebę i wagę dokonywania tego rodzaju kompleksowych przeglądów okresowych programów kształcenia wskazują uwagi Zespołu Oceniającego sformułowane we wcześniejszej części niniejszego raportu, w szczególności w zakresie kryterium 1 i 2.

Doskonalenie programu kształcenia odbywa się zazwyczaj na wniosek studentów, interesariuszy zewnętrznych współpracujących z Wydziałem lub z inicjatywy własnej kierownictwa Instytutu prowadzącego studia na ocenianym kierunku. W ramach takich aktualizacji dokonano szeregu zmian w planach studiów, w tym również uruchomiono nowe specjalności. Ponadto, modyfikacja i aktualizacja treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów pozostaje w gestii prowadzących zajęcia dydaktyczne. Propozycje modyfikacji są opiniowane przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, a następnie zatwierdzane przez Radę Wydziału.

3.2

Publiczny dostęp do informacji zapewniany jest głównie poprzez stronę internetową Uczelni, Wydziału oraz Instytutu prowadzącego oceniany kierunek studiów. Analiza dostępnych informacji oraz sposobu ich prezentacji pozwala stwierdzić, iż główną grupą odbiorców są studenci oraz pracownicy Wydziału. Z punktu widzenia studentów, jednostka zapewnia publiczny dostęp do informacji, m.in. na stronie internetowej Uczelni oraz w systemie „E-dziekanat”. W tych dwóch miejscach studenci uzyskać mogą informacje o aktualnej i kompletnej ofercie edukacyjnej, procesie rekrutacji, łącznie z sylwetką absolwenta, planach i programach studiów, mają także dostęp do sylabusów zajęć. Niepełna jest informacja o procesie dyplomowania (brak wymagań merytorycznych), brak zakładanych efektów kształcenia dla każdego z prowadzonych na Wydziale kierunków studiów. Informacje dotyczące toku studiów upowszechniane są także w formie papierowej na tablicach informacyjnych Uczelni. Dodatkowo komunikaty bieżące przekazywane są za pomocą ogólnodostępnego portalu społecznościowego.

Dostęp do informacji dedykowanych pozostałym potencjalnie zainteresowanym grupom interesariuszy zewnętrznych – np. pracodawców, partnerów otoczenia społeczno-gospodarczego, absolwentów, etc. nie jest obecnie zapewniany ani na poziomie Uczelni, ani Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów.

Analiza dokumentacji wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz informacje przekazane w trakcie spotkania z ZO PKA wskazują, iż na Wydziale nie dokonuje się systematycznej i kompleksowej oceny jakości publicznego dostępu do informacji, jej obiektywności oraz adekwatności do potrzeb różnorodnych grup odbiorców.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do projektowania, zatwierdzania, monitorowania i przeglądów ocenianego kierunku studiów funkcjonują w sposób niepełny. Głównym punktem odniesienia dla dokonywanych zmian i modyfikacji są głównie bieżące korekty programu kształcenia, wynikające z potrzeb zgłaszanych przez studentów, partnerów współpracujących z Instytutem prowadzącym studia na kierunku *Historia* lub z inicjatywy własnej kierownictwa lub pracowników Instytutu. Głównym celem proponowanych modyfikacji jest zazwyczaj dostosowywanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy. W ramach systemu nie funkcjonuje natomiast monitorowanie programu kształcenia, jak również nie dokonuje się jego kompleksowych przeglądów włączając w to również kompleksową analizę i aktualizację koncepcji i celów kształcenia.

Dostęp do informacji jest zasadniczo zapewniony w stopniu znaczącym, jednak ukierunkowany głównie na potrzeby odbiorcy wewnętrznego oraz kandydata na studia. W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia nie dokonuje się analizy jakości publicznego dostępu do informacji.

Mając na względzie powyższe ustalenia Zespół Oceniający uznaje kryterium za spełnione w stopniu **zadowalającym**.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. uzupełnienie informacji znajdujących się na stronie internetowej Wydziału;
2. opracowanie i wdrożenie procedury kompleksowego przeglądu i aktualizacji koncepcji i celów kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem analiz adekwatności i spójności koncepcji, celów i zakładanych efektów kształcenia oraz programu kształcenia;
3. opracowanie i wdrożenie działań mających na celu ocenę jakości publicznego dostępu do informacji z perspektywy różnych grup odbiorców.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Kierunkowe efekty uczenia się na kierunku *Historia* zostały przyporządkowane do dziedziny nauk humanistycznych i dyscypliny historia. Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego zatrudnia 39 nauczycieli akademickich w tym: 6 z tytułem profesora, 18 ze stopniem doktora habilitowanego i 15 ze stopniem doktora. Wśród pracowników zdecydowanie dominują osoby posiadające wykształcenie historyczne (29) i prowadzące badania oraz właściwy dorobek naukowy w zakresie wszystkich epok historycznych. Ze względu na ofertę dydaktyczną jednostka zatrudnia również archeologów (8), etnologa (1) oraz literaturoznawcę (1). Jednostka przedstawiała minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia jeszcze według obowiązujących zasad z roku akademickiego 2017/2018. Było ono stabilne i nie budziło zastrzeżeń.

Pracownicy Instytutu koncentrują swoje zainteresowania badawcze przede wszystkim wokół problematyki z zakresu basenu Morza Bałtyckiego, dziejów Pomorza i Niemiec, myśli politycznej oraz problematyki wschodniej, co jest uzasadnione położeniem geograficznym uniwersytetu. Ponadto w ostatnich latach rozszerzono krąg zainteresowań badawczych o wybrane aspekty z historii wojskowości. Doświadczenie i zainteresowania badawcze nauczycieli akademickich IHISM prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku pozwalają na osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się oraz związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych na studiach I i II stopnia w zakresie oferowanych specjalności. Kadre Instytutu uzupełniają pracownicy Uniwersyteckiego Centrum Edukacji odpowiedzialni za realizację efektów i treści powiązanych z przygotowaniem psychologiczno-pedagogicznym do wykonywania zawodu nauczyciela.

Przeprowadzone przez ZO hospitacje pozwalają stwierdzić bardzo dobre przygotowanie merytoryczne wykładowców do prowadzonych zajęć, równie dobry kontakt nauczycieli akademickich ze studentami, właściwie dobrane do formy zajęć i zakładanych efektów uczenia się metody pracy. ZO PKA zaobserwował jednak słabsze przygotowanie kadry do wykorzystywania narzędzi informatycznych w pracy dydaktycznej. Słabiej przedstawiają się

także umiejętności weryfikacji efektów kształcenia i oceny pracy studentów, czego przykładem są prace etapowe (por. oceny prac etapowych w kryterium 2).

4.2.

Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w jednostce, ich kompetencje merytoryczne, kwalifikacje oraz struktura zapewniają właściwą obsadę zajęć. Umożliwia to realizację programu kształcenia i osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Zajęcia prowadzone są w oparciu o autorskie programy przygotowane przez pracowników jednostki i stanowią ogniwo łączące dydaktykę z prowadzonymi indywidualnie badaniami, realizowanymi projektami badawczymi czy grantami. Prowadzona przez jednostkę dotychczasowa polityka kadrowa zapewniła możliwość stosowania elastycznej obsady tematów specjalistycznych zawartych w programie studiów ze względu na fakt, iż są one proponowane przez mini zespoły składające się z 2-3 nauczycieli akademickich. Zapewnia to stabilność w realizacji zajęć i możliwość wprowadzenia zastępstwa w sytuacjach losowych. Przedmioty wchodzące w zakres oferowanych specjalności na kierunku na studiach I i II stopnia takie jak np.: elementy prawa archiwalnego, czy zajęcia z informatyki archiwalnej powierzono osobom legitymującym się doświadczeniem zawodowym i dorobkiem zgodnym z treściami przedmiotów. SeminaRIA dyplomowe na studiach I i II stopnia studenci realizują pod opieką doktorów (studia I stopnia) i doktorów habilitowanych oraz profesorów (studia II stopnia) z IHISM. Specjalność nauczycielską w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego zapewniają pracownicy Uniwersyteckiego Centrum Edukacyjnego. Tylko w obsadzie dwóch przedmiotów ze specjalności nauczycielskiej nie wskazano właściwego dorobku naukowego, jak i przygotowania praktycznego do powierzonych zajęć (por. Załącznik 4). Przedmioty ogólnoakademickie takie jak: języki obce, nowe technologie, filozofia, czy BHP prowadzone są przez kadrę z innych jednostek uniwersyteckich.

Przydzielone zajęcia dydaktyczne (z wyjątkiem wskazanych na specjalności nauczycielskiej) nie budzą zastrzeżeń ZO PKA i w pełni gwarantują możliwość realizacji zakładanych efektów uczenia się wynikających z programu studiów. W jednostce przestrzega się zasady zgodności dorobku naukowego kadry i kwalifikacji z zakresem prowadzonych zajęć.

W zdecydowanej większości prawidłowy dobór wykładowców do prowadzenia zajęć ujętych w programie studiów to efekt procesu kwalifikacyjnego, któremu poddawani są wykładowcy, działań Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz przestrzegania procedur, które współtworzą wewnętrzny system jakości kształcenia. Należą do nich m.in. okresowa ocena nauczycieli akademickich oraz hospitacje zajęć prowadzone przez kierowników zakładów oraz

dyrekcję Instytutu. Każdy z nauczycieli akademickich informowany jest przez bezpośredniego przełożonego o wynikach oceny zajęć (por. np. protokoły z hospitacji zajęć). W sytuacjach skrajnie złych ocen (a takie w przeszłości odnotowano) jednostka rezygnuje ze współpracy z osobami, których one dotyczą. Ważnym działaniem, którego wyniki wykorzystywane są przy dokonywaniu obsady zajęć jest ewaluacja studencka, dokonywana za pośrednictwem ankiety online i w formie tradycyjnej. Jednostka dokłada starań, by zatrzymać obserwowany od jakiegoś czasu spadek zainteresowania ze strony studentów ankietyzacją.

4.3.

Genezy zespołu tworzącego kadre naukowo-dydaktyczną IHiSM należy upatrywać jeszcze w strukturach Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Stąd naturalnym procesem jest przechodzenie najstarszej grupy pracowników Instytutu na emeryturę. W ostatnim czasie odeszło i odejdzie w kolejnym roku akademickim z grona najbardziej doświadczonych nauczycieli akademickich łącznie sześciu profesorów. Jest to niewątpliwie duży uszczerbek kadrowy dla jednostki. Jednak władze Instytutu podjęły odpowiednio wcześniej działania wpisujące się w politykę kadrową jednostki, zabezpieczające stabilność prowadzonych badań, ich dynamiki oraz zapewniające ciągłość procesu dydaktycznego na ocenianym kierunku studiów. Już kilka lat temu zatrudniono przedstawicieli młodego pokolenia naukowców, którzy w tej chwili płynnie powinni zastępować starszych kolegów odchodzących na emeryturę. W chwili obecnej zespół nie wymaga więc bieżących uzupełnień. Zatrudnianie nowych nauczycieli akademickich, uzasadnione dążeniem do wzmocnienia potencjału naukowego uczelni regulują ogólnouczelniane przepisy i odbywa się w drodze konkursu.

Kadra instytutu wykazuje dużą dynamikę w zakresie rozwoju naukowego. W ostatnich latach awans naukowy otrzymało sześciu pracowników Instytutu, jeden pracownik uzyskał tytuł profesora, a pięciu - stopień doktora habilitowanego. W toku jest jedna profesura i dwa przewody habilitacyjne, rozpoczęto też procedury awansowe kolejnych pięciu osób. W zespole dominują więc pracownicy samodzielni (24 do 14) nad niesamodzielnymi.

Stałym i także ważnym elementem procesu doskonalenia kompetencji naukowych kadry jest jej mobilność naukowa. Nauczyciele akademicy związani z Instytutem są zachęceni do jej podejmowania i uzyskują niezbędne wsparcie w ramach programu Erasmus+, jak i poza programem, ze środków własnych jednostki i w ramach wydziałowej polityki rozwoju międzynarodowych kontaktów naukowych. Dopełnia to system nagród obowiązujący w uczelni np. w postaci nagród rektorskich, odznaczeń państwowych i resortowych. Władze wydziału

prowadzą także politykę obniżania pensum dydaktycznego w związku z wyjątkowymi osiągnięciami naukowymi, realizacją projektów badawczych, itp.

W ocenie kadry zatrudnionej na Wydziale i związanej z ocenianym kierunkiem studiów system motywowania i wsparcia organizacyjno-finansowego ich rozwoju jest transparentny. Kadra otrzymuje wsparcie na etapie przygotowywania wniosków grantowych, a następnie realizacji uzyskanych grantów. Ich kierownicy mogą np. wnioskować do JM Rektora o zmniejszenie pensum godzinowego. ZO PKA zauważa jednak brak inicjatyw ze strony Uniwersytetu, Wydziału i Instytutu w zakresie podnoszenia i doskonalenia kompetencji dydaktycznych kadry. Pojedyncze przykłady takich działań uznać należy za przejaw sporadycznych i indywidualnych inicjatyw samych wykładowców. Niewystarczającą praktyką w tym obszarze – w ocenie ZO PKA - są deklarowane przez władze Jednostki dyskusje i wymiana dobrych praktyk pomiędzy wykładowcami.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zasoby kadrowe Jednostki pozwalają na prawidłową realizację efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów I i II stopnia na kierunku *Historia*. Do mocnych stron Instytutu prowadzącego oceniany kierunek niewątpliwie należy zaliczyć dynamikę rozwoju naukowego pracowników. Istotnym elementem decydującym o obsadzie przedmiotów i prowadzonych zajęć jest zachowanie pełnej kompatybilności pomiędzy zainteresowaniami i prowadzonymi badaniami naukowymi przez nauczycieli akademickich a przydzielanymi im zajęciami, co wpływa znacząco na jakość realizacji procesu kształcenia (wyjątek stanowi przykład dwóch przedmiotów na specjalności nauczycielskiej). Ważnym atutem IHiSM jest prowadzona od jakiegoś czasu polityka kadrowa zmierzająca do prawidłowej zastępowalności pokoleniowej. Większy nacisk należy położyć na zrównoważenie proporcji pomiędzy pracownikami samodzielnymi a niesamodzielnymi. Władze Jednostki właściwie wspierają rozwój kompetencji naukowych kadry, wzmocnienia wymaga natomiast doskonalenie umiejętności dydaktycznych.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. zrównoważenie proporcji pomiędzy pracownikami samodzielnymi a niesamodzielnymi wśród pracowników IHiSM;

2. podjęcie systematycznych działań wspierających rozwój kompetencji dydaktycznych kadry związanej z ocenianym kierunkiem studiów

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca IHiSM z otoczeniem społeczno-gospodarczym dotyczy przede wszystkim nauki i popularyzacji osiągnięć naukowych oraz realizacji programu studiów. Instytut jako instytucja naukowa, ale także indywidualnie jego pracownicy naukowcy wspólnie z innymi podmiotami zewnętrznymi prowadzą badania naukowe, realizują granty badawcze i projekty popularno-naukowe, organizują konferencje naukowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym, wydają publikacje naukowe (np. *Studia Maritima*). Środowisko naukowe Instytutu wykonuje większość istotnych dla regionu ekspertyz naukowych z zakresu historii i archeologii. Ważnym aspektem współpracy w obszarze popularyzacji historii jest angażowanie studentów w tego typu działania, bądź to w ramach obowiązkowych praktyk zawodowych, bądź w postaci wolontariatu. Pozwala to studentom na zdobywanie i doskonaleniu kompetencji z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, wprowadza ich w realny świat rynku pracy, pozwala nawiązywać kontakty z potencjalnymi pracodawcami jeszcze w okresie studiów.

Drugim obszarem intensywnej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jest realizacja procesu kształcenia, przede wszystkim w zakresie prowadzonych specjalności na studiach I i II stopnia, w tym organizacji praktyk zawodowych. W przypadku specjalności nauczycielskiej są to przede wszystkim kontakty ze szkołami ćwiczeń i innymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Program specjalności archiwistycznej realizowany jest we współpracy m.in. z Archiwum Państwowym w Szczecinie, Wydziałem Archiwalnym IPN w Szczecinie, Urzędem Marszałkowskim w Szczecinie oraz kilkoma archiwami zakładowymi. Z kolei muzealnictwo i bronioznawstwo korzysta z zasobów i gotowości do współpracy muzeów w Szczecinie, Kołobrzegu, Mieszkowicach, Trzebiatowie i Greifswaldzie. Bardzo dobre relacje z w/w placówkami pozwalają na przeprowadzanie całych zajęć lub wybranych tematów poza kampusem akademickim, w przyszłych miejscach pracy absolwentów ocenianego kierunku.

W dużo mniejszym stopniu Jednostka wykorzystuje doświadczenie interesariuszy zewnętrznych do modyfikowania i doskonalenia programów studiów. Należy wprawdzie odnotować pojedyncze przykłady konsultacji, w wyniku których dokonano zmian w programie studiów (np. specjalność muzealnictwa), ale były to przypadki sporadyczne i wynikały przede wszystkim z inicjatywy otoczenia, a nie planowych działań Jednostki.

Podjęta przez jednostkę współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma charakter zarówno niesformalizowany, jaki i w wielu przypadkach - określony umowami, które podczas wizytacji przedstawiono ZO PKA do wglądu. Zróżnicowanie to wynika z postawy interesariuszy, dla których formalizacja dobrze układającej się współpracy stanowi zbyteczne działanie biurokratyczne. Jednak część pracodawców obecnych na spotkaniu z ZO, współpracujących od lat z jednostką, wyraziła zainteresowanie stworzeniem wspólnego forum dyskusyjnego w postaci rady pracodawców działającej przy Instytucie. Stworzyłoby to możliwości do podejmowania szerszej dyskusji, także pomiędzy podmiotami współpracującymi z Instytutem i byłoby ważnym uzupełnieniem konsultacji prowadzonych tylko dwustronnie. Pozwoliłoby to również na wymianę doświadczeń w zakresie dobrych praktyk, wspólne wypracowanie standardów praktyk zawodowych (w tym sposobu ich oceny) i pogłębioną analizę programu kształcenia w celu dostosowywania kierunku/specjalności do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Niewątpliwie atutem współpracy Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest jej realny i długotrwały charakter, co zostało wyczerpująco opisane i udokumentowane przez jednostkę. Odpowiada to założeniom strategii Uniwersytetu Szczecińskiego. Do współpracy z podmiotami zewnętrznymi aktywnie włączani są zarówno pracownicy Instytutu, jak i studenci kierunku *Historia*. Tym ostatnim pozwala to na doskonalenie warsztatu badawczego i nabywanie/doskonalenie umiejętności praktycznych w bezpośrednim kontakcie z pracodawcami w środowisku zawodowym jeszcze na etapie studiów. Słabą stroną tej współpracy jest niewielkie zaangażowanie interesariuszy do projektowania i ewaluowania procesu kształcenia oraz osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych do debaty nad programem studiów, sposobami jego realizacji, zakładanymi i osiąganymi efektami kształcenia;
2. stworzenie platformy wymiany poglądów dot. kształcenia na kierunku *Historia* pomiędzy przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, współpracującymi z IHiSM.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia w IHiSM odbywa się na kilku płaszczyznach. Pierwsza z nich wynika z transgranicznych badań prowadzonych przez polską jednostkę i partnerów niemieckich i uwarunkowana jest nie tylko położeniem geograficznym miasta, ale i zainteresowaniem obu środowisk historią regionalną tego obszaru (wspólnie realizowane projekty np. z DAAD, *Rozwój nauk humanistycznych nad pograniczami w regionie nad Odrą w perspektywie transnarodowej*; *Życie Żydowskie w Szczecinie. Pomorze przed zagładą w wywiadach*. Visual History Archive USC Shoah Foundation; warsztaty naukowe: *Stan i perspektywy badań historycznych nad życiem żydowskim we wschodnich prowincjach Prus 1780-1945*). Naturalną kontynuacją tak zarysowanych badań jest udział pracowników Instytutu w międzynarodowych wydarzeniach naukowych lub organizacja przez nich konferencji międzynarodowych (*Pomorze Zachodnie w strefie Bałtyku w średniowieczu*, 18-19.01. 2018 Kulice; *Wojna-Wojsko-Bezpieczeństwo poprzez stulecia i epoki*, 14.03. 2017 Szczecin; *Prace przymusowe podczas II wojny światowej, jej pamięć, konsekwencje*, 8-9.05.2018 Szczecin).

Drugą płaszczyzną współpracy międzynarodowej jest proces kształcenia. Obejmuje ona działania wykładowców, w tym wykłady gościnne prowadzone w IHiSM przez gości zagranicznych (*Armie państw hellenistycznych*, 2014; *Bezpieczeństwo w basenie Morza Bałtyckiego*, 2017; spotkanie z Akademią Europejską Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego, 2018 nt. *Wokół opozycji antyhitlerowskiej w Niemczech*) oraz wyjazdy polskich naukowców do ośrodków zagranicznych, a także aktywność studentów, polegającą na ich udziale w projekcie *Między dwoma uniwersytetami – pogranicze bez barier*, czy też w Festiwalu Kultury Polskiej w Niemczech PoleumArkt.

Jednostka posiada umowy o współpracy międzynarodowej, w tym o wymianie studenckiej z wieloma uczelniami i ośrodkami naukowymi na świecie. W ostatnich latach doszło jednak do wyraźnego spadku zainteresowania studentów udziałem w nieobligatoryjnych projektach transgranicznych czy wyjazdami na studia za granicę, także w ramach programu Erasmus +, w którym studenci IHiSM są praktycznie niezauważalni. Powodów tej sytuacji według Jednostki jest kilka. Głównym jest trudna sytuacja materialna, pochodzenie społeczne i terytorialne studentów *Historii*. Większość z nich rekrutuje się z ościennych gmin i musi pracować na własne utrzymanie, zaangażowana jest więc już podczas studiów w pracę zawodową, co ogranicza ich mobilność i dyspozycyjność. Nie bez znaczenia jest też bariera językowa, zwłaszcza rzadka i słaba znajomość języka niemieckiego. Program studiów mimo

położenia geopolitycznego Szczecina nie przewiduje obligatoryjnej nauki języka niemieckiego. Jego znajomość zwiększyłaby z pewnością zainteresowanie wśród studentów historią regionu, źródłami niemieckojęzycznymi i tym samym zachęciła do włączania się w międzynarodowe (polsko-niemieckie) projekty badawcze, podejmowania studiów lub praktyk zawodowych na pobliskich uczelniach niemieckich, ale także ułatwiłaby odbywanie praktyk, szczególnie archiwalnych w archiwach zlokalizowanych na Pomorzu Zachodnim. Brak znajomości języka niemieckiego wśród studentów *Historii* – zdaniem interesariuszy zewnętrznych (pracowników archiwów) utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia opanowanie wszystkich czynności zawodowych, np. przygotowania opisu archiwalnego źródeł niemieckojęzycznych. Mniej istotnym powodem braku gotowości studentów do wyjazdów w celach edukacyjnych, ale także diagnozowanym jest stosunkowo długi obieg dokumentacji, który znacząco utrudnia organizację wyjazdu. Diagnoza przyczyn obserwowanego spadku mobilności międzynarodowej wśród studentów nie doprowadziła jednak do podjęcia przez Jednostkę działań zapobiegających pogłębieniu się tego problemu, wspierających studentów w pokonywaniu w/w barier.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Umiejscowienie procesu kształcenia odbywa się na ocenianym kierunku dzięki aktywności międzynarodowej wykładowców. Studenci są głównie odbiorcami wyników badań prowadzonych przez IHiSM w ramach międzynarodowych projektów badawczych oraz wiedzy prezentowanej podczas wykładów gości z zagranicy. Zdecydowanie rzadziej angażują się w transgraniczne projekty naukowe, niemal w ogóle nie korzystają z możliwości czasowego pobytu na uczelniach zagranicznych, np. w ramach programu Erasmus+. Jednostka nie podejmuje systematycznych działań zachęcających studentów do podejmowania tych wyzwań i wspierających ich w pokonywaniu zdiagnozowanych przeszkód. Tym samym Jednostka w obszarze umiejscowienia procesu kształcenia nie wykorzystuje swojego atutu, jakim jest położenie geograficzne oraz wielokulturowa przeszłość regionu. O ocenie zadowalającej przesądził brak mobilności studenckiej i polityki wspierania aktywności międzynarodowej studentów.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. wzmocnienie na kierunku *Historia* kształcenia w zakresie języka niemieckiego, co pozwoliłoby studentom ocenianego kierunku korzystać z bogactwa niemieckojęzycznych materiałów źródłowych, znajdujących się w archiwach i bibliotekach Pomorza Zachodniego, angażować się w polsko-niemieckie projekty badawcze i zwiększyć swoją obecność w pobliskich uczelniach niemieckich;
2. podjęcie działań wspierających studentów w pokonywaniu barier utrudniających korzystanie z programu Erasmus + lub innych możliwości poznawania innych krajowych i zagranicznych ośrodków naukowych.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych mieści się w kompleksie oddanym Uniwersytetowi do użytku w latach 1999-2002 r. przy ul. Krakowskiej 71-79 w Szczecinie. Jest to nowoczesny obiekt o łącznej powierzchni 13 237 m², z czego na Instytut wydzielono powierzchnię o 2 582 m², na którą składają się sale dydaktyczne (15), gabinety przeznaczonych dla kadry naukowo-dydaktycznej (29) i kilka pomieszczeń specjalnych jak. np. pracownia archeologiczna. W chwili obecnej infrastruktura ta w pełni pokrywa wszystkie bieżące potrzeby kadry oraz studentów *Historii*. W sytuacjach szczególnych (jak np. organizowany Powszechny XIX Zjazd Historyków Polskich w roku 2014) do dyspozycji jednostki pozostają sale Wydziału Humanistycznego z salą kongresową, 12 sal dydaktycznych mogących pomieścić od 100 do 180 słuchaczy, 26 średnich sal od 40 do 100 miejsc i 10 sal seminaryjnych. Ponadto dostępne dla studentów i kadry Instytutu są pomieszczenia ze specjalistycznym sprzętem w Wydziałowym Centrum Informatyczno-Obliczeniowym oraz Interaktywnym Centrum Komunikacji i Badań Społecznych (wraz ze sprzętem do transmisji on-line).

Wszystkie sale w Instytucie są wyposażone w projektory multimedialne, ekrany, komputery stacjonarne lub przenośne. Do dyspozycji kadry dodatkowo dostępne są 4 mobilne zestawy ekran-projektor-komputer wraz ze sprzętem nagłaśniającym. We wszystkich salach i gabinetach dostępne są stałe przyłącza internetowe, a na pozostałych częściach obiektu korzystać można z bezprzewodowej sieci internetowej, wifi-hot spots.

Obiekt jest w pełni przystosowany dla osób z niepełnosprawnością. Wyposażony jest w szerokie ciągi komunikacyjne, windy, podjazdy, oznaczenia w alfabecie Braile'a. Ponadto na

korytarzach wydzielono strefy relaksu przeznaczone dla studentów, punkt ksero - czynny w godzinach od 8.30 do 16.00, zaplecze gastronomiczne: stołówka (choć przestrzeń jej jest stosunkowo niewielka), automaty z napojami i przekąskami; szatnię, bibliotekę oraz galerię sztuki.

Jednostka nie dysponuje jednak oprogramowaniem niezbędnym do kształcenia archiwistów przygotowanych do pracy z dokumentem elektronicznym, co w ocenie ZO PKA jest niezbędnym elementem przygotowania studentów wybierających specjalność archiwistyczną do wejścia na rynek pracy.

7.2.

System biblioteczny Uniwersytetu tworzy Biblioteka Główna i 7 bibliotek wydziałowych. Studenci i wykładowcy mają ponadto możliwość skorzystania ze zbiorów specjalistycznych Książnicy Pomorskiej, Archiwum Państwowego, Muzeum Narodowego z jego oddziałami oraz Centralnego Archiwum Straży Granicznej IPN-u. Na mocy podpisanego porozumienia Uniwersytet znalazł się także w konsorcjum Federacji Bibliotek Cyfrowych (FBC). System biblioteczny zapewnia zatem kadrze i studentom (w tym IHiSM) dostęp do bogatej literatury przedmiotu i źródeł w formie tradycyjnej oraz cyfrowej.

Biblioteki uniwersyteckie pracują w ujednoczonym systemie biblioteczno-informacyjnym KOHA udostępnianym na zasadach Open Source ze stopniową akceptacją międzynarodowych standardów MARC i Z39.50. Obecnie trwają prace nad wdrożeniem opisu bibliotecznego języka Katalogu Automatycznych Bibliotek Akademickich (KABA) w miejsce UKD.

Na Czytelnię Humanistyczną, o powierzchni 850,13 m², składają się dwie sale oraz magazyny, główny (z 84 tys. voluminów: 72 tys. zwartych i 12 tys. ciągłych) i dodatkowe (z 380 tys. voluminów). Dostępne są 183 tytuły różnych czasopism. Jedna z sal dysponuje 75 stanowiskami czytelnicznymi oraz 5 samodzielnymi, specjalistycznymi stanowiskami przeznaczonymi dla osób z niepełnosprawnością z różnymi dysfunkcjami, od ruchowej, niedowidzącej po niesłyszących (m.in. pełen dostęp do wózków elektrycznych, słuchawki, skanery, czytniki pisma). Od 5 lat czytelnia współpracuje z programem PITAGORAS - udostępniając nie tylko zbiory (ksero, skany) ale i wypożyczając niezbędny sprzęt osobom z niepełnosprawnością. Druga mniejsza sala, to 24 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. W czytelni znajdują się regały wolnostojące z wystawionymi nowościami - książkami miesiąca, które cieszą się dużym zainteresowaniem czytelników. Bogaty księgozbiór składający się m.in. ze zbiorów z KCP (białe kruki), unikatowe zbiory pamiętników XIX w. oraz publikacji

z drugiego obiegu stanowią o randze i pozycji Biblioteki Uniwersytetu Szczecińskiego wśród innych bibliotek akademickich.

Integralną częścią czytelnicy (w sali głównej) jest kącik relaksujący, który swoim wystrojem wnętrza (kanapa, fotel, biblioteczka zabytkowa ze starodrukami, zegar stojący, patefon) tworzy niepowtarzalną atmosferę i sprzyja odpoczynkowi. Czytelnia czynna jest w godzinach od 8.00 do 18.00 od poniedziałku do piątku, a w sobotę w godzinach od 8.00 do 14.00.

7.3.

Infrastruktura wraz z wyposażeniem w tym specjalistycznym oprogramowaniem podlega na bieżąco monitorowaniu przez władze Wydziału oraz Instytutów, kadre dydaktyczną, Samorząd studentów. Analizie podlegają również opinie na temat stanu infrastruktury zamieszczane w mediach społecznościowych. Władze IHiSM planują zakup oprogramowania niezbędnego dla kształcenia studentów na specjalności archiwistyka.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka dysponuje odpowiednią, nowoczesną i komfortową bazą dydaktyczno-naukową (wraz z prężnie działającym uniwersyteckim zespołem bibliotek), które w pełni pokrywają potrzeby studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych IHiSM. Dużym atutem infrastruktury jest biblioteka ze swoim unikatowym w skali kraju księgozbiorem. Dostępność do literatury zalecanej przez kadre w sylabusach nie budzi zastrzeżeń. Słabą stroną w ocenie ZO PKA jest niewątpliwie brak specjalistycznego oprogramowania dla studentów archiwistyki.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. wdrożenie specjalistycznego oprogramowania pozwalającego na kształcenie w zakresie obiegu i archiwizacji dokumentu elektronicznego.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Studenci motywowani są do osiągnięcia założonych efektów kształcenia poprzez funkcjonujący na uczelni system stypendiów i nagród określonych w ustawie *Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce*. Regulamin Studiów Uniwersytetu Szczecińskiego wyróżnia w § 11 dodatkową formę motywowania studentów w postaci następujących nagród i wyróżnień: nagroda Rektora, nagroda Dziekana, nagrody fundowane przez organy administracji publicznej i inne podmioty, listy gratulacyjne od Rektora lub Dziekana. W czasie spotkań ZO PKA ze studentami stwierdzono, iż są oni słabo poinformowani na temat możliwości uzyskania nagród wymienionych w Regulaminie Studiów. Studenci w przeważającej większości nie znają kryteriów przyznawania dodatkowych nagród oraz nie mają świadomości ich istnienia. Jedną z form motywowania studentów do osiągnięcia wysokich wyników w nauce jest możliwość indywidualizacji programu studiów. Studenci szczególnie wyróżniający się w nauce mogą wystąpić do Rektora o zgodę na Indywidualny Plan i Program Studiów, na co pozwala § 27 Regulaminu Studiów. Rozwiązanie to zapewnia indywidualny dobór przedmiotów i dostosowany do predyspozycji i zainteresowań studenta harmonogram ich realizacji. Wybór opiekuna dydaktycznego oraz szczegółowe zasady organizacji Indywidualnego Programu Studiów określa Rada Wydziału.

Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na wsparcie ze strony nauczycieli akademickich w doborze własnej ścieżki naukowej, w prowadzeniu badań na potrzeby pracy dyplomowej czy w ramach projektów kół naukowych, w bieżącej ocenie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Z uwagi na niewielkie zainteresowanie kandydatów studiami na kierunku *Historia* i otwartą postawę wykładowców w IHISM dominuje indywidualne podejście do każdego studenta. Objawia się ono także możliwością swobodnego – zgodnego z zainteresowaniami naukowymi studenta - wyboru tematu i opiekuna pracy dyplomowej. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA podkreślali życzliwość prowadzących oraz możliwość szybkiego kontaktu za pomocą poczty elektronicznej lub rozmowy telefonicznej. Każdy student może także skorzystać z indywidualnych konsultacji z prowadzącymi zajęcia podczas wyznaczonych i podanych do ogólnej wiadomości godzin (informacja na stronie internetowej i drzwiach pokoju nauczyciela). W kwestiach związanych z organizacją praktyk studenci kontaktują się z opiekunem praktyk studenckich. Za sprawy związane z wymianą

międzynarodową i wyjazdami zagranicznymi studentów odpowiedzialni są wydziałowi i kierunkowi koordynatorzy programu Erasmus +.

Sprawami wspólnymi poszczególnych roczników zajmują się opiekunowie roku, dobierani z grona pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu. Opiekun wprowadza studentów w zasady studiowania i procedury obowiązujące na Wydziale, pełni też funkcję pośrednika w przypadku zgłaszania skarg i sugestii dotyczących procesu kształcenia. Spotkania z opiekunami roku odbywają się na ocenianym kierunku studiów regularnie, a zaangażowanie i skuteczność osób pełniących tę funkcję oceniona została przez studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie.

Studenci ocenianego kierunku mają swoją reprezentację w wydziałowym Samorządzie Studenckim. Działania Samorządu skupiają się przede wszystkim na reprezentowaniu studentów przed Władzami Wydziału i Uczelni, animowaniu życia studenckiego oraz prowadzeniu działalności mającej na celu promocję Wydziału i Uczelni. Samorząd wspiera działalność kół naukowych, organizuje wydarzenia integracyjne dla studentów oraz szkolenia i warsztaty we współpracy z Biurem Karier. Deleguje również przedstawicieli do Komisji ds. materialnych, w której studenci stanowią większość składu. Członkowie Samorządu Studentów obecni na spotkaniu z ZO PKA nie zgłaszali zastrzeżeń do systemu finansowania ich działalności. W budynku Wydziału zostało wygospodarowane pomieszczenie na potrzeby Samorządu, w którym znajduje się komputer z dostępem do Internetu oraz wyposażenie biurowe niezbędne do prowadzenia bieżącej działalności.

Za administracyjną obsługę studentów odpowiada Dziekanat. Jednostka jest do dyspozycji studentów od poniedziałku do piątku w godzinach 11.00-14.00. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA ramy czasowe dostępności dziekanatu nie są dostosowane do potrzeb interesariuszy. W dziekanacie często tworzą się kolejki, przez co załatwienie najprostszej sprawy jest czasochłonna i wymaga od studenta reorganizacji całego dnia pracy. W opinii studentów problemy te wynikają ze zbyt małej liczby pracowników, którzy odpowiadają za administracyjną obsługę studentów. Studenci negatywnie ocenili również przepływ informacji bieżących pomiędzy dziekanatem a studentami. Ich zdaniem, istotne informacje dotyczące procesu kształcenia docierają do nich zbyt późno.

W zakresie doradztwa zawodowego i edukacyjnego studentów kierunku wspiera Akademickie Biuro Karier. Jego zadaniem jest pozyskiwanie ofert pracy dla studentów, organizacja spotkań studentów z doradcami zawodowymi oraz przeprowadzanie szkoleń z zakresu kompetencji miękkich. Biuro Karier organizuje również cykliczne spotkania studentów z pracodawcami, w czasie których przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni

informują studentów o aktualnie oczekiwanych na rynku pracy kompetencjach. Pracownicy jednostki oferują możliwość przeprowadzenia symulacji rozmowy kwalifikacyjnej i oferują pomoc przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. Organizowane są warsztaty, w ramach których studenci mają możliwość kształcenia kompetencji interpersonalnych, umiejętności autoprezentacji i wystąpień publicznych. Dwa razy w roku organizowane są Giełdy Pracy, podczas których studenci mają okazję rozmowy z potencjalnymi pracodawcami.

Na uczelni funkcjonuje system wsparcia osób z niepełnosprawnością. Powołana jest instytucja Biura Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest umożliwienie studentom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia. Osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na szerokie spektrum form wsparcia takich jak pomoc asystenta osoby, pomoc tłumacza języka migowego, dodatkowe zajęcia z języka obcego, alternatywne zajęcia z wychowania fizycznego, dodatkowe zajęcia dydaktyczne, dostosowanie organizacji procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb, pomoc psychologa oraz pomoc doradcy zawodowego. Dostępna jest również wypożyczalnia specjalistycznego sprzętu, który ułatwia poruszanie się i studiowanie osobom z niepełnosprawnościami: przenośne szyny do wózków inwalidzkich, odbiorniki pola elektromagnetycznego z pętli indukcyjnych, urządzenia wspomagające słyszenie oraz przenośne dyktafony.

Studenci mają możliwość rozwoju własnych zainteresowań w ramach działalności w Kołach Naukowych. W trakcie spotkania ZO PKA ze studentami obecni byli przedstawiciele następujących organizacji: Koło Naukowe Mediewistów, Koło Naukowe Archiwistów, Koło Naukowe „Zakładam nowe pole badawcze”. Studenci zrzeszeni w kołach naukowych biorą czynny udział w wielu konferencjach i sympozjach o zasięgu lokalnym oraz krajowym, podczas których wygłaszają swoje referaty. Członkowie kół zajmują się również działalnością o charakterze promocyjnym. Organizowane są debaty i wydarzenia integracyjno-naukowe skierowane do młodzieży z lokalnych szkół oraz do szczecińskiej społeczności sympatyków badań nad przeszłością. Każde z wymienionych Studenckich Kół Naukowych ma swojego opiekuna, który jest powoływany z grona pracowników uczelni. Członkowie kół naukowych wyrażali pozytywne opinie na temat form wsparcia i opieki ze strony opiekunów, którzy doradzają im w kwestiach merytoryczno-organizacyjnych i skutecznie motywują do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności. Nie zgłaszali oni również zastrzeżeń co do skuteczności systemu finansowania działalności kół naukowych.

8.2.

Studenci ocenianego kierunku studiów, obecni na spotkaniu z ZO PKA docenili intensywny w ostatnich latach rozwój różnych form wsparcia udzielanych studentom oraz przepływ informacji na ten temat. Służy temu przede wszystkim strona internetowa Uczelni, która zawiera niezbędne informacje o działalności Samorządu Studentów, Biura Karier, Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnością, działalności kół naukowych i organizacji studenckich. Wiele informacji bieżących jest też przekazywanych poprzez portale społecznościowe, tablice informacyjne oraz przez pracowników Dziekanatu. Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że takie formy promocji są dla nich wystarczające i nie zgłaszali uwag co do jakości przekazywanych im informacji o możliwych formach pomocy i rozwoju naukowego. W systemie zapewnienia jakości kształcenia nie uwzględniono jednak możliwości kompleksowej oceny przez studentów oferowanych im form wsparcia ani obsługi przez pracowników administracyjnych. Taka forma pomogłaby władzom Jednostki pogłębić informację na temat opinii studentów w sprawie prowadzonych działań oraz uzyskać informację o zapotrzebowaniu na dodatkowe formy wsparcia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Samorząd Studencki ma swoich przedstawicieli we wszystkich gremiach decyzyjnych i organach zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia. System wsparcia osób z niepełnosprawnościami pozwala na pełne uczestnictwo w procesie kształcenia osobom z dysfunkcjami poszczególnych narządów i zmysłów. Biuro Karier wspiera studentów w zakresie doradztwa zawodowego i zdobywania kompetencji miękkich. Studenci mogą liczyć na pełne wsparcie w rozwoju naukowym ze strony wykładowców związanych z ocenianym kierunkiem studiów oraz pomoc organizacyjną ze strony opiekunów roku i innych osób pełniących funkcje związane z procesem kształcenia (np. opiekunowie praktyk). Niezbyt sprawnie działa jednak system przekazywania informacji bieżących, studenci są także rzadko informowani o możliwościach pozyskiwania nagród wymienionych w § 11 Regulaminu Studiów i motywowani do ich zdobywania. Godziny przyjęć studentów w Dziekanacie są niedostosowane do ich potrzeb. Dodatkowo zbyt mała liczba pracowników zajmujących się obsługą administracyjną studentów powoduje nadmierne obciążenie Dziekanatu, w wyniku czego tworzą się kolejki i załatwianie spraw formalnych zabiera studentom zbyt dużo czasu w samym środku dnia nauki bądź pracy.

Dobre praktyki

--

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

1. wprowadzenie studenckiej ewaluacji jakości obsługi administracyjnej i innych form wsparcia adresowanych do studentów;
2. wydłużenie czasu przeznaczanego na obsługę studentów w dziekanacie i – o ile to możliwe - zwiększenie liczby pracowników odpowiedzialnych za kontakt ze studentami;
3. podjęcie szerszych działań mających na celu promocję nagród i wyróżnień wymienionych w § 11 Regulaminu Studiów, co dodatkowo zmotywować może studentów do nauki.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Poprzednia ocena programowa kierunku *Historia* miała miejsce w 2007 roku i zakończyła się oceną pozytywną wydaną przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w dniu 13 marca 2008 r. Władze Wydziału podjęły działania doskonalące we wszystkich obszarach objętych zaleceniami z poprzedniej oceny PKA. Z punktu widzenia bieżącej oceny na kierunku większość sformułowanych wówczas (przeszło 10 lat temu) uwag i zaleceń nie ma istotnego znaczenia.